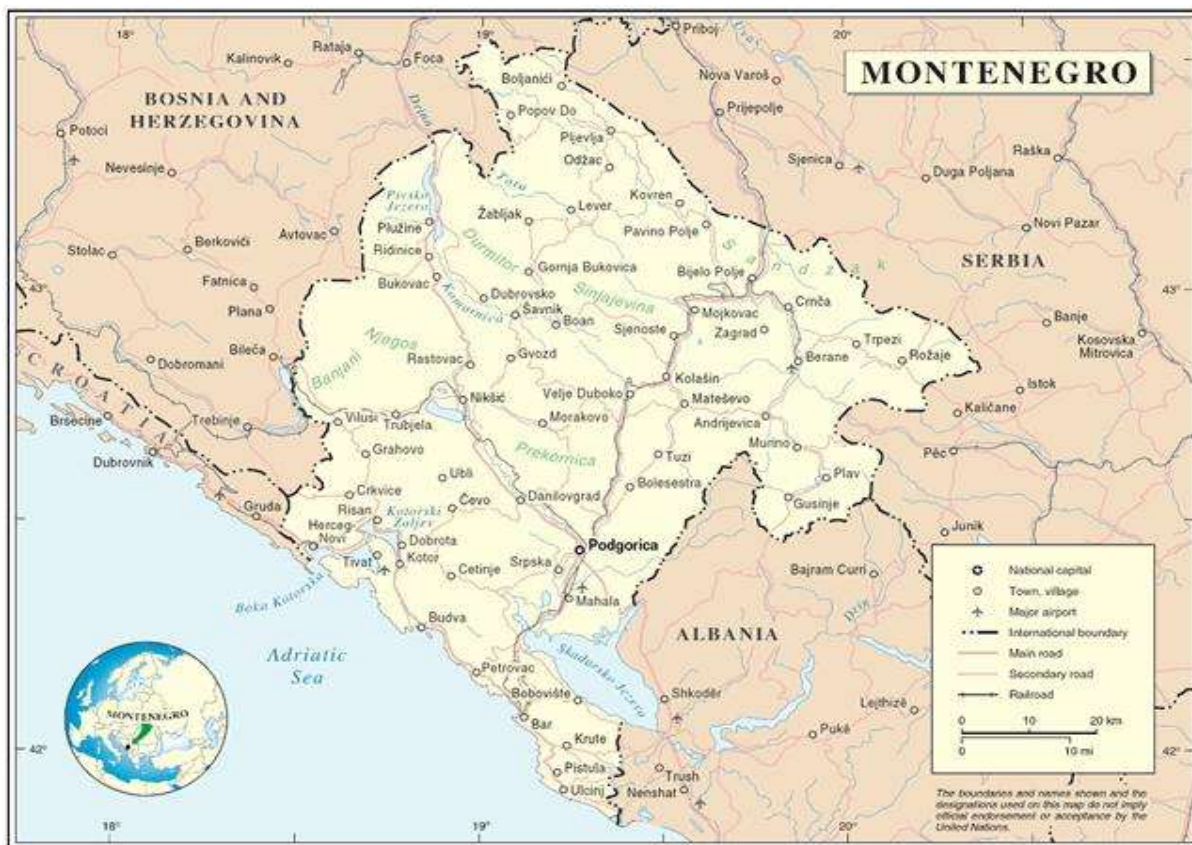

INTEGRISANI PROGRAM UJEDINJENIH NACIJA, REZULTATI I BUDŽETSKI OKVIR (2010 – 2015)

ZA CRNU GORU

Pripremljeno od strane Tima Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori
kroz Kancelariju Ujedinjenih nacija za koordinaciju

15. decembar 2009.

Beogradska, 24b
81000 – Podgorica
Crna Gora

SADRŽAJ

1. UVOD I PRIKAZ PROGRAMA	4
2. ISKAZI VIZIJA	5
2.1 SOCIJALNO UKLJUČIVANJE	5
2.2 DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE.....	6
2.3 ODRŽIVOST ŽIVOTNE SREDINE I EKONOMSKI RAZVOJ	8
3. POČETAK PROGRAMA, SADRŽAJ I REZULTATI	9
3.1 POČETAK U FAZAMA	9
3.1.1 Prelazna i faza zajedničkog planiranja (2010-11).....	9
3.1.2 Faza konsolidacije i ocjenjivanja (2012-15).....	10
3.2 SADRŽAJ PROGRAMA	10
3.3 TABELA PROGRAMSKIH REZULTATA	11
3.3.1 Socijalno uključivanje – Tabela rezultata i pokazatelja	11
3.3.2 Socijalno uključivanje – tekuće obaveze	13
3.3.3 Demokratsko upravljanje – Tabela rezultata i pokazatelja	14
3.3.4 Demokratsko upravljanje – tekuće obaveze	15
3.3.5 Održivost životne sredine i ekonomski razvoj- Tabela rezultata i pokazatelja.....	16
3.3.6 Održivost životne sredine i ekonomski razvoj –tekuće obaveze	17
4. PROGRAMSKI BUDŽETI I OBAVEZE	18
4.1 INTEGRISANI BUDŽETSKI OKVIR	18
4.1.1 Osnovno finansiranje sudjelujućih Organizacija UN-a.....	18
4.1.2 Sporedno finansiranje sudjelujućih Organizacija UN-a.....	18
4.1.3 Fond UN-a na nivou države	19
4.2 OBAVEZE SUDJELUJUĆIH ORGANIZACIJA UN-A (2010 - 2011)	19
4.2.1 Socijalno uključivanje i budžetski okvir.....	20
4.2.2 Demokratsko upravljanje i budžetski okvir	22
4.2.3 Održivost životne sredine i ekonomski razvoj i budžetski okvir.....	25
4.3 OBAVEZE VLADE	30
5. PRAVNI, INSTITUCIONALNI I UPRAVLJAČKI ARANŽMANI	30
5.1 PRAVNI OKVIR	30
5.2 INSTITUCIONALNI I UPRAVLJAČKI ARANŽMANI.....	31
5.2.2 Zajednički nadzorni komitet na nivou države.....	31
5.2.3 Sektorske radne grupe.....	32
5.2.4 Tim Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori (UNCT) i Stalni koordinator UN-a (RC).....	32
5.2.5 Sazivači stubova i radne grupe stubova.....	33
5.2.6 Saradnja sa donatorima i mehanizmi koordinacije	33
5.2.7 Savjetodavni mehanizmi-nacionalni i civilnog društva	33
5.3 UPRAVLJANJE PROGRAMOM.....	34
5.3.1 Kancelarija za koordinaciju UN-a	34
5.3.2 Administrativni Izvršilac.....	34
5.3.3 Tim za upravljanje operativnim aktivnostima (OMT).....	34
5.3.4 Sudjelujuće organizacije UN-a	35
5.4 PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I GODIŠNJI INTEGRISANI PLANOVI RADA.....	35
5.5 ZAJEDNIČKA KOMUNIKACIJA	36
6. NADZIRANJE I OCJENJIVANJE	36
6.1 PLAN NADZIRANJA I OCJENJIVANJA	36
6.2 REVIZIJE INTEGRISANOG PROGRAMA UN-a	37
6.3 POLUGODIŠNJA REVIZIJA.....	37

6.4	OCJENJIVANJE ISHODA I SREDNJOROČNA REVIZIJA	37
7.	ZAJEDNIČKA MOBILIZACIJA RESURSA I PARTNERSTVA	37
7.1	<i>CILJEVI I OBAVEZE SUDJELUJUĆIH ORGANIZACIJA UN-a .....</i>	<i>38</i>
7.2	<i>VOĐSTVO I OBAVEZA VLADE .....</i>	<i>38</i>
7.3	<i>OBAVEZA DONATORA .....</i>	<i>38</i>
7.4	<i>MOBILISANJE RESURSA I OJAČAVANJE PARTNERSTAVA .....</i>	<i>38</i>
8	PRILOG 1: ISTORIJSKI KONTEKST JEDINSTVENOG DJELOVANJA AGENCIJA UJEDINJENIH NACIJA	40
8.1	Koherentnost Razvojnog sistema Ujedinjenih nacija	40
8.2	Integrirani program UN-a u Crnoj Gori	41
8.3	Prošireni instrument finansiranja DAO	42
9	PRILOG 2: NACIONALNI RAZVOJNI KONTEKST	44
9.1	Pregled tekuće razvojne situacije	44
9.2	Razvojni prioriteti Vlade	44
10	PRILOG 3: TROŠKOVI SISTEMA UN-a (2008) I BUDŽETI (2008-2015) U CRNOJ GORI ...	46
11	PRILOG 4: PLAN NADZIRANJA I OCJENJIVANJA	48
11.1	Tabela 1: Okvir nadziranja i ocjenjivanja	48
11.2	Tabela 2: Kalendar programskog ciklusa (faza tranzicije)	53
12	PRILOG 5: STRATEGIJA ZAJEDNIČKE MOBILIZACIJE RESURSA	55
12.1	Uvod	55
12.2	Zvanična razvojna pomoć i doprinos sistema UN-a	55
12.3	Analiza donatora	56
12.4	Obrasci finansiranja i partnerstva sudjelujućih organizacija UN-a	56
12.5	Akcionni plan – 2010	57
13	PRILOG 6: PARTNERI IZ VLADE, PO SEKTORIMA I PODSEKTORIMA	58
14	PRILOG 7: SKRAĆENICE	60

1. UVOD I PRIKAZ PROGRAMA

1. "Jedinstveno djelovanje agencija Ujedinjenih nacija" (DAO) u Crnoj Gori se gradi na postojećoj agendi reforme koju su postavile države članice Ujedinjenih nacija, koje su zatražile od razvojnog sistema Ujedinjenih nacija da intenzivira svoje napore na povećanju koherentnosti i efikasnosti svojih aktivnosti na terenu. Nakon uspostavljanja Visokog panela (HLP) o koherentnosti na nivou sistema UN od strane Generalnog sekretara u novembru 2006. godine¹, Vlada Crne Gore je 23. januara 2007. godine uputila pismo Generalnom sekretaru UN, u kojem je zatražila da Crna Gora bude nominovana kao jedna od pilot zemalja za "Jedinstveni UN". Ujedinjene nacije su se složile, ali su predložile da se Crna Gora pridruži u drugom krugu nominacija.

2. Tim regionalnih direktora UN (RDT) za Evropu i region Zajednice nezavisnih država (CIS) su odobrili zahtjev Vlade Crne Gore i Tima UN u Crnoj Gori da nastave sa DAO reformom. Ovaj Integrirani program UN, rezultati i budžetski okvir (2010-2015) za Crnu Goru je prvi krupni korak u tim naporima.

3. Cilj Integrisanog programa UN u Crnoj Gori je unaprijeđenje razvojnih rezultata i uticaja udruživanjem komparativnih prednosti sistema UN u okviru jedinstvenog strateškog programa. Program se gradi u oblastima intervencije različitih rezidentnih i nerezidentnih programa, fondova i agencija sistema UN, koji su već dogovoreni između UN i Vlade Crne Gore. Program podržava i usaglašen je sa prvenstvenim strateškim ciljem Vlade, za postizanje skore evroatlantske integracije i pristupanja Evropskoj uniji.

4. Nakon bliskih konsultacija sa Vladom Crne Gore, kao i sa drugim državnim i međunarodnim akterima, dogovoreno je da će ovaj prvi Integrirani program UN imati tri oblasti rezultata, ili Stubove (Pillars), koji su u širem smislu nazvani **Socijalno uključivanje, Demokratsko upravljanje i Održivi ekonomski razvoj i zaštita životne sredine**. Osnovni principi ljudskih prava, jednakost polova i unapređenje nacionalnih kapaciteta će biti promovisani i inkorporisani tokom ukupnog sprovođenja Programa u sve tri oblasti rezultata. Proces pristupanja Evropskoj uniji kao i puno postizanje Milenijumskih razvojnih ciljeva i pridržavanje Milenijumskoj deklaraciji, pruža okvir za set od tri Iskaza vizija, po jedan za svaki od Stubova programa. Ovi iskazi vizija su pripremljeni od strane Radnih grupa stubova, pod rukovodstvom Tima UN u Crnoj Gori (UNCT), uz konsultacije sa odgovarajućim resornim i Ministarstvom inostranih poslova. Iskazi jezgrovito opisuju napredak koji Vlada i UN žele da postignu u državi kao cjelini u sljedećih 5 ili 6 godina i stvaraju kontekst za set Ishoda koji čine osnovu za Rezultate i budžetski okvir za Program UN.

---

¹ Ujedinjene nacije: "Jedinstveno djelovanje agencija Ujedinjenih nacija: Izvještaj Visokog panela Generalnog sekretara o koherentnosti na nivou sistema UN-a", 9. novembar 2006, Ujedinjene nacije, Njujork

2. ISKAZI VIZIJA

1. Temelj Integrisanog programa UN je zajednička vizija Crne Gore, čemu će Vlada i UN težiti do kraja 2015. Postoji malo dostupnih izvora za izgradnju ove zajedničke vizije, dijelom i zbog malog broja nacionalnih razvojnih planova koji se odnose na period nakon 2012. godine. Članstvo u Evropskoj uniji je shvaćeno kao instrument za postizanje demokratske stabilnosti, ekonomskog prosperiteta, socijalne zaštite i ostvarivanja ljudskih prava. Proces pristupanja Evropskoj uniji, u najširem smislu podrazumijeva ispunjavanje kopenhaških kriterijuma za (a) stabilnost demokratskih institucija, vladavinu zakona, poštovanje ljudskih prava i zaštitu manjina, (b) funkcionalnu tržišnu ekonomiju sa sposobnošću suočavanja sa konkurentskim pritiskom i tržištem EU i (c) usvajanje "Acquis Communautaire" kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa ukupnim zakonodavstvom EU, kao i izgradnju administrativnih i pravosudnih kapaciteta za njegovo sprovođenje.

2. Sljedeća tri iskaza vizija pružaju kontekst za set Ciljeva i Ishoda Integrisanog programa UN, Tabelu rezultata (uključujući Plan nadziranja i ocjenjivanja) i budžetski okvir. Postoje tri strateška cilja, po jedan za svaki od Stubova, kao i set nacionalnih Ishoda, tri u okviru Socijalnog uključivanja, tri u okviru Demokratskog upravljanja i četiri u okviru Održivog ekonomskog razvoja i zaštite životne sredine.

2.1 SOCIJALNO UKLJUČIVANJE

Vizija: Crnogorsko društvo u kome postepeno nestaje socijalno isključivanje i koje uživa kvalitet života koji svim pojedincima i zajednicama omogućava postizanje njihovog punog potencijala. Dalji napredak ka ovoj viziji će se postići kroz usmjereno investiranje i raspodjelu resursa sa ciljem obezbjeđivanja boljih uslova smještaja, zdravstvene zaštite, obrazovanja, socijalne zaštite i zapošljavanja, kao i većih mogućnosti za civilno angažovanje, čime bi se obezbijedilo suštinsko učešće svih članova društva u ekonomskom, društvenom, političkom i kulturnom životu, kao i dostizanje adekvatnih standarda života i dobrobiti.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 1 – Crnogorsko društvo u kome postepeno nestaje socijalno isključivanje i koje uživa kvalitet života koji svim pojedincima i zajednicama omogućava postizanje njihovog punog potencijala.

UN u Crnoj Gori će pružiti kontinuiranu, unaprijeđenu i koherentnu podršku Crnoj Gori u ukupnom procesu reforme koja je povezana sa ispunjavanjem kriterijuma za pristupanje Evropskoj uniji. UN će zasnovati svoje partnerstvo kroz podršku sprovođenju i monitoringu postojećih relevantnih strategija i politika, kao i razvoju novih, koje bi ublažile postojeće ili nastajuće ugroženosti, ondje gde je to relevantno. UN će nastaviti da prati Vladu u ispunjavanju njenih međunarodnih obaveza, uključujući Milenijumsku deklaraciju i Milenijumske razvojne ciljeve, i podržaće kontinuiranu integraciju principa ljudskih prava u Vladine politike i aktivnosti.

Koristeći istraživanja, analizu, podatke, dijalog u vezi sa određenim politikama, razvoj kapaciteta, programsko prisustvo i komunikaciju u vezi sa promjenom ponašanja, UN će

podržati Vladu i civilno društvo u pružanju usklađene pažnje društvenim grupama koje su ugrožene, isključene ili u riziku od isključivanja, uključujući siromašne, one koji teško nalaze zaposlenje ili nezaposlene, lica sa invaliditetom, djecu u stanju potrebe za posebnom zaštitom, adolescente i omladinu, lica koja su predmet zaštite UNHCR², migrante, pripadnike RAE zajednice, lica koja žive sa HIV, LGBT populaciju, samohrane roditelje i žrtve nasilja.

Rezultat partnerstva će biti opšte dostupna socijalna zaštita i sistemi zapošljavanja, obrazovanja i zdravstvene zaštite koji će time potpomoći uključivanje ugroženih i društveno isključenih djevojčica, dječaka, muškaraca i žena kroz politiku i praksu, dekoncentraciju, decentralizaciju i standardizaciju.

Ishodi:

1.1 Pravni okvir Crne Gore je usklađen sa standardima EU/UN, a politika koja se tiče socijalnog uključivanja se sprovodi i nadgleda.

1.2 Društvene norme su učvršćene u cilju olakšavanja starosno i rodno senzitivnog pristupa i prakse uključivanja u odnosu na ugrožene i isključene populacije.

1.3 Crna Gora smanjuje razlike i nedostatke u pristupu kvalitetnim zdravstvenim, obrazovnim i socijalnim uslugama u skladu sa standardima EU/UN.

2.2 DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE

Vizija: Crna Gora kao demokratsko društvo koje u potpunosti poštuje, štiti i ispunjava ljudska prava kroz vladavinu prava, transparentnost upravljanja i odgovornost. Crna Gora koja može da zadovolji političke kriterijume za pristup EU i koja je spremna da preuzme obaveze koje proističu iz članstva u EU

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 2 – Stimulisanje demokratskog društva koje u potpunosti poštuje, štiti i sprovodi ljudska prava, kroz vladavinu prava, transparentnost upravljanja i odgovornost.

UN u Crnoj Gori će podržati dostizanje ove vizije kroz reformu javne uprave i decentralizaciju (centralna i lokalna vlast), fokusirajući se prvenstveno na političke kriterijume Evropske komisije, kako bi se obezbijedili transparentni, depolitizovani i odgovorni sistemi u centralnim i lokalnim institucijama (uključujući planiranje i definisanje prioriteta, regrutovanje i poboljšanje produktivnosti javnih službenika, nabavku, upravljanje javnom potrošnjom,

---

² Izraz 'lica koja su predmet zaštite UNHCR se odnosi na izbjeglice iz bivših jugoslovenskih republika sa statusom 'raseljenih lica', zatim na izbjeglice sa Kosova sa statusom 'interno raseljenih lica', na tražioce azila i izbjeglice prema Zakonu o azilu, kao i na bivša 'raseljena lica' i 'interno raseljena lica' koja su dobijala status stranca sa stalnim ili privremenim nastanjenjem, prema Zakonu o strancima, i lica bez državljanstva i lica u riziku od apatridije.

pouzdana upravljanje javnim uslugama i izvještavanje), posebno na one koji su ključni za proces evropske integracije (uključujući decentralizovani sistem implementacije (DIS) za Instrument predpristupne pomoći (IPA), kao i na spremnost za apsorbovanje strukturalnih i kohezionih fondova Evropske unije, kako bi se garantovao odgovarajući uticaj razvoja po mjeri čovjeka).

UN će doprinijeti jačanju nezavisnosti, efikasnosti i pristupačnosti pravosuđa, sa posebnim težištem na pravno izjednačavanje siromašnih i jednak pristup pravu za sve, posebnom sistemu maloljetničkog prava, jačanju pravosudnih kapaciteta u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao i jačanju kapaciteta Ministarstva pravde posebno u daljem razvoju međunarodne i uzajamne pravne pomoći i saradnje.

UN će pružiti podršku u borbi protiv korupcije kroz dvostruki pristup: sa jedne strane, smanjenjem ugroženosti od korupcije i organizovanog kriminala (uključujući trgovinu ljudima, krijumčarenje i prekograničnu nezakonitu migraciju) u poslovnim procesima državnih institucija i unaprijeđenjem kapaciteta međuagencijske saradnje radi sprovođenja nacionalne anti-korupcijske strategije, Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije i Konvencije UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala; sa druge strane, povećanjem svijesti i netolerancije na korupciju u javnom sektoru i privatnoj sferi. U cilju postizanja ovog posljednjeg, agencije UN će se fokusirati na učešće civilnog društva povećavanjem povjerenja i učešćem svih građana Crne Gore u demokratskim procesima kroz mobilisanje zajednica i unapređenje sistema planiranja i izvještavanja, kao i funkcionisanje državnog parlamenta i skupština opština; podsticanje uloge medija u demokratskim procesima i obezbjeđivanjem sprovođenja zakona u pristupu javnim informacijama; i poboljšanje uloge elektronskog upravljanja u interakciji između građana Crne Gore i državnih institucija; uvećati uticaj nauke i tehnologije, kao i sinergiju između kulture i razvoja. Konačno, na polju ljudskih prava uključujući i prava djeteta, UN će pružiti podršku Zaštitniku ljudskih prava i sloboda i drugim institucijama, uključujući i Parlament i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, u cilju promovisanja inicijativa i pridržavanja međunarodnim standardima ljudskih prava i pripadajućoj nacionalnoj legislativi. U tom pogledu, računajući na različite oblasti ekspertize, UN će promovisati jednakost polova i pomoći izjednačavanju žena u političkom, društvenom i ekonomskom učešću kroz pružanje tehničke podrške i ekspertize u izradi programa za izgradnju kapaciteta i kampanje za podizanje svijesti, zajedno sa povećanjem čovjekove bezbjednosti kroz kontrolu naoružanja i prevenciju, uključujući uništavanje lakog naoružanja i vojne municije, kao i poboljšane mehanizme za borbu protiv trgovine ljudima i unaprijeđenu efikasnost u pograničnoj kontroli i upravljanju migracijama, uz puno poštovanje međunarodnih obaveza koje Crna Gora ima.

Ishodi:

2.1 Nacionalni zakonodavni okvir je usklađen sa standardima UN, EU, OEBS i Savjeta Evrope, a izrađena su i odgovarajuća podzakonska akta koja uređuju sprovođenje.

2.2 Državne i nezavisne institucije sa povećanim kapacitetom za obezbjeđivanje realizacije i praćenja ljudskih prava, podrška izjednačavanju žena, obezbjeđivanje jednakih mogućnosti za sve građane, uključujući pristup efikasnom pružanju usluga kroz transparentan sistem javne uprave na nacionalnom i lokalnom nivou.

2.3 Osnaživanje civilnog društva i institucionalni mehanizmi podrške za podizanje svijesti o ljudskim pravima i koristima/obavezama koje nosi učešće u procesu donošenja odluka, zastupanje, zahtijevanje kvalitetnih usluga i odgovornost.

2.3 ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Vizija: crnogorsko društvo koje prenosi svoju ustavnu obavezu koja se odnosi na koncept 'ekološke države' u praksu kroz postizanje uravnoteženog i ujednačenog regionalnog ekonomskog rasta koji se zasniva na održivom planiranju i korišćenju prirodnih resursa što će obezbijediti visok kvalitet života i dugoročne ekonomske mogućnosti za stanovništvo. Ovo je moguće postići kroz usmjeravanje i ulaganja u razvoj čistih izvora energije, kao glavnog pokretača nisko-karbonske ekonomije, kroz pružanje tehničke pomoći privatnom sektoru u integrisanju održive prakse koja se odnosi na životnu sredinu u modele poslovanja, kroz održivo upravljanje zaštićenim područjima, efikasno sprečavanje i kontrolu zagađivanja, regulisaje otpada i smanjenje rizika po životnu sredinu i ojačavanje otpornosti ekonomskih sistema na klimatske promjene, kao i kroz podizanje nivoa svijesti o životnoj sredini i povećanje djelovanja svakog stanovnika, uključujući djecu i mlade ljude. 'Održivo planiranje i upotreba prirodnih resursa' odnosi se na donošenje odluka koje nastoje da uravnoteže ekonomske i socijalne troškove i dobiti, kao i one koji se odnose na životnu sredinu, gdje se 'potrebe sadašnjih generacija zadovoljavaju a istovremeno se ne ugrožava mogućnost budućih generacija da zadovolje sopstvene potrebe.'³

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 3 – Uravnotežen i ravnomjerman regionalni ekonomski rast, zasnovan na održivom planiranju i korišćenju prirodnih resursa, koji će obezbijediti visok kvalitet života i dugoročne ekonomske mogućnosti za stanovništvo.

UN u Crnoj Gori će obezbijediti neprekidnu, povećanu i koherentnu podršku procesu reforme koja se odnosi na zaštitu životne sredine i ekonomski razvoj povezan sa ispunjavanjem kriterijuma za pristup EU. Učešće UN će se zasnivati na pružanju podrške realizaciji i nadgledanju postojećih relevantnih strategija/politika, te će kroz primjenu istraživanja, analiza, podataka (uključujući analize rodne i starosne osjetljivosti i podatke razvrstane prema polu), razvoj kapaciteta, postojanje programa i komunikaciju u cilju promjene ponašanja, pružati podršku Vladi i civilnom društvu u razvoju i realizaciji politike životne sredine i ekonomske politike u skladu sa Nacionalnom strategijom održivog razvoja i ostalim pod-sektorskim strategijama. UN će nastaviti da prati Vladu, kako ona bude ispunjavala svoje međunarodne obaveze, uključujući Milenijumsku deklaraciju i Milenijumske razvojne ciljeve i pružaće podršku neprekidnoj integraciji načela održivog razvoja u Vladine politike i djelovanja.

Ishod:

3.1 Mjere za adaptaciju i ublažavanje klimatskih promjena predviđene i realizovane u cilju da se ubrza korišćenje energije iz obnovljivih, čistih izvora energije, smanji emisija gasova, ostvari energetska efikasnost, što

³ Izvještaj Svjetske Komisije za životnu sredinu i razvoj, i predgovor Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore

će dovesti do niske emisije ugljendioksida i rasta otpornog na klimatske promjene, kao i do boljeg upravljanja zdravstvenim uticajima na čovjeka.

3.2 Uspostavljen sistem za očuvanje i održivo upravljanje prirodnim resursima i efikasno sprečavanje, kontrola i smanjenje rizika po životnu sredinu, uključujući povećan nivo svijesti i učešće djece, mladih ljudi i odraslih.

3.3 Uspostavljen sistem za ojačavanje izgradnje preduzetničkih kapaciteta i omogućavanje partnerstava u privatnom sektoru za poslove u ‘zelenom sektoru,’⁴ zarađivanje za život u ruralnim područjima i razvoj srednjih, malih i mikro preduzeća (MSME) u cilju unapređenja ekonomskih izbora i postizanja uravnoteženog regionalnog rasta, kao i obrađivanje specifičnih problema i interesovanja koja se odnose na jednakost polova.

3. POČETAK PROGRAMA, SADRŽAJ I REZULTATI

3.1 POČETAK U FAZAMA

1. Vlada i UNCT su saglasni da se pristup Jedininstvenog djelovanja agencija Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori (DAO) mora uvesti u fazama i na koherentan način koji uspostavlja ravnotežu između prilike i rizika, inkluzivnosti i fokusa i konsultacije i početnih radnji. U smislu učešća agencija UN, ‘strateška inkluzija’ predstavlja glavnu filozofiju u odnosu na nerezidentne agencije. Samo one nerezidentne agencije UN koje su najznačajnije za obrađivanje razvojnih prioriteta Crne Gore pridružile su se Integrisanom programu UN na samom početku. Tokom druge godine postojanja Integrisanog programa UN predviđaju se nove prilike za širenje programa i povećano učešće agencija UN, kao rezultat sporazuma između Vlade i UNCT. Stoga, realizacija Integrisanog programa UN (2010-2015) će se odvijati u dvije različite faze.

3.1.1 Prelazna i faza zajedničkog planiranja (2010-11)

2. Prelazne godine će biti 2010 i 2011, tokom kojih će program znatno odražavati obaveze i sporazume postignute prije 2010. godine između Vlade i sudjelujućih organizacija UN, ali preoblikovane u novu upravljačku strukturu i sistem odgovornosti u okviru Integrisanog programa UN. Ostale dimenzije koherentnosti UN takođe će biti nadograđene na osnovu dosadašnjeg iskustva, uključujući zajedničke servise i poslovne procese, preseljenje u zajedničke eko-prostorije UN, proširenje funkcije Stalnog koordinatora, uz potpunu realizaciju “firewall-a”, i aktiviranje Jedininstvenog fonda na nivou države čiji će ‘administrativni izvršilac’ biti UNDP. Pored navedenog, Vlada i organizacije UN će tokom 2011 godine biti angažovane na zajedničkom planiranju, koje će voditi Vlada i UNCT, a čiji

---

⁴ ‘Zeleni poslovi’ su definisani kao pozicije u poljoprivredi, proizvodnji, istraživanju i razvoju, kao administrativne i uslužne aktivnosti čiji je cilj ublažavanje mnoštva opasnosti po životnu sredinu s kojima se čovječanstvo suočava. Naročito, ali ne isključivo, to su poslovi koji pomažu u zaštiti i obnavljanju ekosistema i biodiverziteta, smanjenju potrošnje energije, dekarbonizaciji ekonomije, i smanjivanju ili sveukupnom izbjegavanju stvaranja svih vrsta otpada i zagađenja (UNEP)

rezultat će biti nove obaveze i sporazumi za period nakon 2012 godine. Nove obaveze i sporazumi će biti formulirani, zaključeni i zvanično potpisani, odvojeno i/ili zajedno od strane sudjelujućih organizacija UN, uključujući nove “Zajedničke programe”, djelokrug izvještavanja i odgovornosti kao i strategije zajedničke komunikacije i mobilizacije resursa koji odražavaju nove nivoe koherentnosti i djelotvornosti koje UN može postići kroz jedinstveno djelovanje agencija.

3.1.2 Faza konsolidacije i ocjenjivanja (2012-15)

3. Kada Integrirani program UN pređe u drugu fazu, njegova značajna karakteristika će biti zajednička realizacija pod-programa od strane određenog broja agencija UN, u cilju pružanja podrške određenim ishodima. “Zajednički programi” odražavaju nadopunjavanje i sinergiju podrške među agencijama UN u cilju zajedničkog rada na opštim nacionalnim razvojnim prioritetima. To ne znači da sve agencije rade zajedno na svim zajedničkim programima, već da se angažuju samo one agencije koje mogu dati svoj doprinos. Svaki Zajednički program će imati svoju vodeću agenciju, na osnovu prvenstva njene uloge ili mandata u određenoj oblasti.

4. Zajednički program može da ima brojne oblike, ali njegova osnovna karakteristika jeste da predstavlja skup aktivnosti, koje su sadržane u zajedničkom planu rada i budžetu i koje uključuju dvije ili više agencija UN i nacionalne partnere. Zajednički programi obezbjeđuju efikasan mehanizam za koordiniranu podršku nacionalno vođenom Integrisanom programu UN, smanjuju dupliranje aktivnosti i transakcione troškove UN i razvojnih partnera. Zajednički programi omogućavaju zajedničke procjene, zajedničko planiranje, zajedničke misije, zajedničku realizaciju i zajedničko nadgledanje. Zajednički programi će omogućiti UN da udruži svoje odgovarajuće snage i resurse u cilju pružanja podrške Vladi da realizuje svoje ključne prioritete.

5. Ocjenjivanje Intergisanog programa UN će se izvršiti početkom 2015. godine. Rezultate Programa zvanično će ocjenjivati zajedno UN i Vlada, posvećujući pažnju jednoj ili više glavnih oblasti ishoda. Odluka će biti donesena u nastavku Integrisanog programa UN, na osnovu korporativnog usmjerenja UN i odluke Vlade.

3.2 SADRŽAJ PROGRAMA

6. Integrirani UN Program nadograđuje oblasti djelovanja različitih rezidentnih i nerezidentnih programa, fondova i agencija sistema UN, koji su već dogovoreni sa Vladom Crne Gore. Stoga, Integrirani program UN ponovo potvrđuje obaveze i sporazume koje su agencije do danas postigle sa Vladom, uključujući: Program UNDP za Crnu Goru (2007-2011)⁵, Sveobuhvatni plan UNHCR do 2010, Program UNICEF na nivou države (2010 – 2011)⁶ i Dvogodišnji sporazum o saradnji između Ministarstva zdravlja i Regionalne kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu – 2010 / 2011⁷, kao i projekte koji su u toku, a koje sprovode IOM, FAO kao i određeni broj nerezidentnih agencija, uključujući

---

⁵ Program UNDP-a za Crnu Goru (2007-2011), 8 novembar 2006

⁶ Program UNICEF-a na nivou države (2010 – 2011), 22 juli 2009 (E/ICEF/2009/P/L.9)

⁷ Dvogodišnji sporazum o saradnji između Ministarstva zdravlja i Regionalne kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu – 2010 / 2011, 16 septembar 2009

UNESCO, UNEP i UNIDO, kako je dogovoreno sa Vladom. Navedene obaveze, programi i projekti predstavljaju sadržaj novog Integriranog programa UN, s tim da su preoblikovani u okviru strateških ciljeva i nacionalnih ishoda tri Stuba.

7. Integrirani okvir rezultata i Integrirani budžetski okvir predstavljaju kamen temeljac Integriranog programa UN. Za potrebe prelazne faze Integriranog programa UN, usklađene su obaveze i sporazumi postignuti prije 2010. godine između organizacija UN i Vlade, kako bi se uklopili u okviru odgovarajućeg Stuba i povezali sa određenim ishodima. Međutim, od 2012. godine, kroz zajedničko planiranje i Zajedničke programe, sve organizacije UN će imati podsticaj da preuzimaju nove obaveze koje će doprinijeti ostvarivanju jednog ili više ishoda Integriranog Programa UN.

3.3 TABELA PROGRAMSKIH REZULTATA

3.3.1 Socijalno uključivanje – Tabela rezultata i pokazatelja

SOCIJALNO UKLJUČIVANJE			
STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 1 – Crnogorsko društvo u kome postepeno nestaje socijalno isključivanje i koje uživa kvalitet života koji svim pojedincima i zajednicama omogućava postizanje njihovog punog potencijala.			
OČEKIVANI REZULTATI	KLJUČNI POKAZATELJI	SREDSTVA VEREFIKACIJE	SUDJELUJUĆE AGENCIJE / AKTERI
ISHOD 1.1 Pravni okvir Crne Gore je usklađen sa standardima EU/UN, a politika koja se tiče socijalnog uključivanja se sprovodi i nadgleda	% relevantni propisi i politike su usklađene i sprovode se u skladu sa standardima UN i EU (koristeći ustanovljene mehanizme praćenja uključujući i civilno društvo).	-Odgovarajuće konvencije Ujedinjenih nacija - Izvještaj o MDG - Izvještaj EU o napretku - Službeni list - Revidirani i novi zakoni i akcioni planovi, uključujući dječiju i socijalnu zaštitu; nasilje u porodici; - Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda; - Nacionalni akcioni plan za rješavanje statusa raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i statusa interno raseljenih lica sa Kosova koji žive u Crnoj Gori -Završna zapažanja komiteta UN -Istraživanja i analize UN/EU/Savjeta Evrope	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete i nauke, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo pravde, Ministarstvo kulture, sporta i medija, Ministarstvo unutrašnjih polova i javne uprave, Parlament, Parlamentarni odbori, javne institucije, Kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Ministarstvo za evropske integracije, Zavod za školstvo, IJZ ⁸ , MONSTAT, opštinske vlasti, NVO/OCD ⁹ , Agencije UN, Delegacija EK u Crnoj Gori, OEBS, Savjet Evrope, FOSI ¹⁰ , Svjetska banka
	-Politička i finansijska podrška funkcionišu (budžetski okvir), uključujući srednjoročni okvir potrošnje (MTEF), Budžetiranje zasnovano na programu i Fond za socijalne inovacije (SIF)	- Budžeti socijalnog sektora - Izvještaji o budžetskih troškovima - Izvještaji ministarstava	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo finansija, Ministarstvo prosvjete i nauke, Ministarstvo zdravlja, Parlament, Agencije UN i Svjetska banka
	Nacionalne i lokalne vlasti koriste sisteme za prikupljanje i analizu različitih podataka za razvoj i praćenje politika	- Baza podataka DevInfo funkcionise - Baze podataka zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite - Izvještaji o ocjenjivanju	MONSTAT, ministarstva socijalnog sektora

⁸ IJZ – Institut za javno zdravlje

⁹ OCD – Organizacije civilnog društva

¹⁰ FOSI – Fondacija Institut za otvoreno društvo

	-Kapacitet relevantnih institucija je razvijen, opremljen i potpuno angažovan u nadgledanju i sprovođenju politika	<ul style="list-style-type: none"> - Izvještaji o ocjenjivanju - Izvještaji o procjeni kapaciteta - Godišnji izvještaji ministarstava - Funkcionalni pregledi ministarstava - Izvještaji iz Kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda - Izvještaj EU o napretku 	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo pravde, MONSTAT, Centri za socijalni rad, Institut za javno zdravlje, NVO/OCD, Univerzitet Crne Gore, Kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Savez opština, opštinske vlasti, Agencije UN, Delegacija EK u Crnoj Gori, OEBS, Savjet Evrope, FOSI i Svjetska banka
ISHOD 1.2 Društvene norme su učvršćene u cilju olakšavanja starosno i rodno senzitivnog pristupa i prakse uključivanja u odnosu na ugrožene i isključene populacije	-Niz standarda i mjera protiv diskriminacije i isključivanja (uključujući mehanizme upućivanja) je uvršćeno u organizacione politike i praksu u javnom sektoru	<ul style="list-style-type: none"> - Izvještaji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, - Izvještaji o ljudskim pravima - Izvještaji u sjenci OCD - Koriste se mehanizmi upućivanja u socijalnom sektoru - Usvojen je Zakon protiv diskriminacije - Profesionalni kodeksi ponašanja 	Kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, NVO/OCD, Think-tanks, Savjet Evrope, OEBS, Delegacija EK, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete i nauke, Zavod za školstvo, MONSTAT, opštinske vlasti, Savez opština, Agencije UN, OEBS i FOSI
	% populacija u riziku ima pristup standardizovanim uslugama prevencije i zaštite	<ul style="list-style-type: none"> - NHDR izvještaj - MDG izvještaj 	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo prosvjete i nauke, IJZ, Zavod za školstvo, Kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, MONSTAT, opštinske vlasti, Savez opština, NVO-i, Agencije UN, Delegacija EK u Crnoj Gori, OEBS, Savjet Evrope i OSI
	% djeci i ženama je pružena pravna i socijalna zaštita kako bi se spriječilo i odgovorilo na nasilje	<ul style="list-style-type: none"> - OMT izvještaji - Istraživanja i analize - Izvještaji Kancelarije za jednakost polova - Izvještaji NVO 	
ISHOD 1.3 Crna Gora smanjuje razlike i nedostatke u pristupu kvalitetnim zdravstvenim, obrazovnim i socijalnim uslugama u skladu sa standardima EU/UN	- Ustanovljene su brojne nove / inovativne usluge koje se sprovode na lokalnom nivou kroz SIF	<ul style="list-style-type: none"> - NDHR izvještaj - Izvještaji Ministarstva socijalnog rada - Analiza situacije djece - Izvještaji WHO - Godišnji statistički izvještaji - Popis - Podaci o siromaštvu 	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete i nauke, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo pravde, lokalne uprave Ministarstva finansija, SIF, Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, lokalni NVO-i, OCD, biznis sektor, Unija poslodavaca, biroji za zapošljavanje, centri za socijalni rad, MONSTAT, Delegacija EK, OEBS, Savjet Evrope, druge međunarodni činioici, opštinske vlasti, Savez opština
	% smanjenje stope nezaposlenosti među teško zapošljivom populacijom (lica sa invaliditetom, samohrani roditelji, lica koja su duže vrijeme bez zaposlenja)		
	% socijalno isključena djeca imaju pristup predškolskom i formalnom obrazovanju		
	% socijalno isključena lica imaju pristup zdravstvenim uslugama		
	Baza podataka primaoca socijalne zaštite je revidirana do kraja 2012. godine i obezbjeđuje poboljšane i ciljane socijalne usluge		
	-Socijalni sistemi su održivi s obzirom da su finansijski i organizaciono podržani od strane lokalnih vlasti	<ul style="list-style-type: none"> - Lokalni budžeti \ - Izvještaji o implementaciji akcionih planova 	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete i nauke, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo finansija, Ministarstvo pravde, lokalne

		vlasti, SIF, lokalne NVO/OCD, biznis sektor, Unija poslodavaca, biroi za zapošljavanje, centri za socijalni rad, MONSTAT, opštinske vlasti, Savez opština, Delegacija EK u Crnoj Gori, OEBS, Savjet Evrope i drugi međunarodni činioci
--	--	--

3.3.2 Socijalno uključivanje – tekuće obaveze

SOCIJALNO UKLJUČIVANJE		
STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 1 – Crnogorsko društvo u kome postepeno nestaje socijalno isključivanje i koje uživa kvalitet života koji svim pojedincima i zajednicama omogućava postizanje njihovog punog potencijala.		
ISHODI	AGENCIJA	PROJEKTI/PROGRAMI
ISHOD 1.1 Pravni okvir Crne Gore je usklađen sa standardima EU/UN, a politika koja se tiče socijalnog uključivanja se sprovodi i nadgleda	UNDP	Socijalne usluge – Projekat socijalnog uključivanja
	UNDP	Povećanje mobilnosti (aktivne mjere/politike tržišta rada – mogućnosti za zaposlenje)
	UNHCR	Izgradnja kapaciteta nacionalnog sistema azila
	UNHCR	Prevenција apatridije
	UNICEF	Socijalno uključivanje
	UNICEF	Zaštita djeteta
	UNDP	Razvoj zdravstvenog sektora (Informacioni sistem za Ministarstvo zdravlja i akreditacija medicinskih laboratorija u javnim zdravstvenim institucijama (biohemija i mikrobiologija) u skladu sa nivoom laboratorija)
ISHOD 1.2 Društvene norme su učvršćene u cilju olakšavanja starosno i rodno senzitivnog pristupa i prakse uključivanja u odnosu na ugrožene i isključene populacije	UNICEF	Socijalno uključivanje
	UNICEF	Zaštita djeteta
	IOM	Socijalna revitalizacija omladine u Crnoj Gori
	WHO	Jačanje zdravstvenog sistema
	WHO	Prevenција neinfektivnih bolesti, zdravi životni stilovi i bezbjednost hrane
	WHO	Unapređenje bezbjednosti vode i hrane u Crnoj Gori
	UNDP	Jednakost polova (nasilje nad ženama & nasilje u porodici -IPA 2010)
	UNHCR	Prevenција i odgovor na nasilje zasnovano na rodu i polu
UNDP	Socijalna sigurnost i zaštita Roma (Projekat smanjenja ugroženosti Roma na Zapadnom Balkanu)	
ISHOD 1.3 Crna Gora smanjuje razlike i nedostatke u pristupu kvalitetnim zdravstvenim, obrazovnim i socijalnim uslugama u skladu sa standardima EU/UN	UNHCR	Socijalna pomoć za lica koja su predmet zaštite UNHCR
	UNHCR	Pomoć u smještaju lica koja su predmet zaštite UNHCR
	UNHCR	Pomoć u dobrovoljnoj repatrijaciji/povratku lica koja su predmet zaštite UNHCR
	UNHCR	Pružanje humanitarne pomoći
	UNHCR	Podrška obrazovanju RAE djece izbjeglica
	UNICEF	Socijalno uključivanje
	UNICEF	Zaštita djeteta
	UNDP	Nacionalni izvještaj o razvoju po mjeri čovjeka (NHDR)
	UNHCR	Pružanje medicinske pomoći licima koja su predmet zaštite UNHCR
	WHO	Jačanje kapaciteta zdravstvenog sistema za bolje praćenje i kontrolu infektivnih bolesti i drugih opasnosti za javno zdravlje

	UNDP	Podrška Crnoj Gori u sprovođenju strategije za HIV/AIDS
	UNHCR	Aktivnosti na prevenciji HIV/AIDS kod lica koja su predmet zaštite UNHCR
	UNDP	Program kontrole tuberkuloze u Crnoj Gori

3.3.3 Demokratsko upravljanje – Tabela rezultata i pokazatelja

DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE			
STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 2 – Stimulisanje demokratskog društva koje u potpunosti poštuje, štiti i sprovodi ljudska prava, kroz vladavinu prava, transparentnost upravljanja i odgovornost.			
OČEKIVANI REZULTATI	KLJUČNI POKAZATELJI	SREDSTVA VERIFIKACIJE	SUDJELUJUĆE AGENCIJE/AKTERI
ISHOD 2.1 Nacionalni zakonodavni okvir je usklađen sa standardima UN, EU i Savjeta Evrope a izrađena su i odgovarajuća podzakonska akta koja uređuju sprovođenje	Krivična legislativa izrađena u skladu sa standardima UN, EU i Savjeta Evrope	- Izrada i usvajanje odgovarajućih zakona	Agencije UN, resorna ministarstva, MONSTAT, Kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, opštinske vlasti, NVO, Delegacija EK, OEBS, Savjet Evrope, OSI, Svjetska banka, GTZ, Austrijska saradnja
	Izrada neophodnih podzakonskih akata i instrumenata institucionalnih postupaka u skladu sa međunarodnim standardima	- Izrada i usvajanje odgovarajućih podzakonskih akata	
	Niz pravnih tekstova koji se tiču djece (zakoni i podzakonska akta) je revidirano ili usvojeno u skladu sa odgovarajućim međunarodnim standardima	- Izvještaji o ocjenjivanju	
	Pristup/ratifikacija relevantnih međunarodnih instrumenata (apatridija, priznavanje državljanstva) Uvođenje odgovarajućih zakonodavnih promjena (davanje državljanstva). Dalje usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Zakonom o azilu i Zakonom o strancima, kao što je predviđeno Nacionalnim akcionim planom za rješavanje statusa raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i statusa interno raseljenih lica sa Kosova koji žive u Crnoj Gori	- Izvještaji o ocjenjivanju	
	Usvojeni su Zakon o maloljetničkom pravosuđu i podzakonska akta		
	Zakon o Zaštitnicima ljudskih prava i sloboda izmijenjen kako bi se uključile specifične odrednice za uloge u praćenju dječijih prava		
ISHOD 2.2 Državne i nezavisne institucije sa povećanim kapacitetom za obezbjeđivanje realizacije i praćenja ljudskih prava, podrška izjednačavanju žena, obezbjeđivanje jednakih mogućnosti za sve građane, uključujući pristup efikasnom pružanju usluga kroz transparentan sistem javne uprave na nacionalnom i lokalnom nivou	Unaprijeđeni administrativni kapaciteti za sprovođenje pravnog poretka /Acquis u oblasti upravljanja, posebno u Ministarstvu finansija, Ministarstvu inostranih poslova, Ministarstvu za evropske integracije, Ministarstvu unutrašnjih poslova i javne uprave i Ministarstvu pravde	- Procjene kapaciteta	Agencije UN, Granična policija, Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, Zavod za zbrinjavanje izbjeglica, Kancelarija za azil, Vladina Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava – Odjeljenje za rodnu ravnopravnost, resorna ministarstva, MONSTAT, Kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Uprava za kadrove, opštinske vlasti, NVO-i, Delegacija EK, OEBS, Savjet Evrope, OSI, Svjetska banka, GTZ, Austrijska saradnja
	Povećani kapaciteti opština u oblasti preovlađujućih multisektoralnih pitanja i njihovo prenošenje u lokalne politike i planiranja, organizacioni i liderski razvoj i odgovornost	- Izvještaji građana (CRC)	
	Sprovođenje UNHCR Akcionog plana od 10 tačaka za zaštitu izbjeglica u kombinovanim migracijama	- Izvještaji Vlade, Izvještaji o ocjenjivanju	
	Ustanovljen je Efikasan i održiv sistem pružanja pravne pomoći u Crnoj Gori	- Izvještaji Vlade, Izvještaji o ocjenjivanju	
	Unaprijeđeni kapaciteti pravosuđa i Uprave za antikorupcijsku inicijativu (UAI) za borbu, prevenciju i stvaranje svijesti o pitanju korupcije u Crnoj Gori	- Procjene kapaciteta, Izvještaji o ocjenjivanju	
	Unaprijeđeni kapaciteti pravosudnih institucija (Ministarstvo pravde, sudovi, tužilaštvo, Centar	- Procjene kapaciteta,	

	za obuku sudija, između ostalih) za ispunjavanje zahtjeva za pristupanje EU	Izveštaji o ocjenjivanju	
	Unaprijeđen kapacitet sistema maloljetničkog prava kako bi se obezbjedila zaštita prava djece koja su u sukobu sa zakonom.	- Procjene kapaciteta, Izveštaji o ocjenjivanju	
	Zamjenik Zaštitnika prava djeteta i Nacionalni savjet za prava djeteta su potpuno operativni a mehanizmi nadgledanja funkcionišu	- Izveštaji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda	
	Upoznavanje pružaoca usluga sa usvojenim strategijama i akcionim planovima i organizovanje odgovarajuće obuke vezane za njihovo sprovođenje	- Istraživanja i javna dešavanja na temu korupcije u Crnoj Gori, u koordinaciji UAI	
ISHOD 2.3 Osnaživanje civilnog društva i institucionalni mehanizmi podrške za podizanje svijesti o ljudskim pravima i koristima/obavezama koje nosi učešće u procesu donošenja odluka, zastupanje, zahtijevanje kvalitetnih usluga i odgovornost	Povećana uloga NVO u zaštiti ljudskih prava	- Povećati broj „izveštaja u sjenci” podnešenih od strane NVO zajednice	Nacionalni NVO-i, Agencije UN, resorna ministarstva, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava – Odjeljenje za rodnu ravnopravnost, Kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, opštinske vlasti, Delegacija EK, OEBS, Savjet Evrope, OSI, Svjetska banka, GTZ, Austrijska saradnja
	Veliki broj djece i porodica učestvuje u programima sa ciljem podizanja svijesti o ljudskim pravima	- Izveštaji o ocjenjivanju	
	Poboljšani mehanizmi praćenja koji unapređuju odgovornost, transparentnost i javni pristup informacijama	- Programski izvještaji, Izveštaji građana (CRC), Izveštaji o ocjenjivanju	
	Povećano pružanje pravne pomoći od strane NVO	- Ispitivanje javnog mnijenja	
	Povećana mobilnost omladine	- Izveštaji o ocjenjivanju , članci iz štampe	
	Pojačani kapaciteti, poboljšani mehanizmi i unaprijeđene politike upravnih i drugih relevantnih institucija za uspješnu zaštitu prava žena kroz implementaciju Nacionalnog akcionog plana za jednakost polova, u sljedećim oblastima: Političko izjednačavanje žena i Ekonomska agenda za žene	- Izveštaji o ocjenjivanju , Izveštaji građana (CRC)	

3.3.4 Demokratsko upravljanje – tekuće obaveze

DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE		
STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 2 – Stimulisanje demokratskog društva koje u potpunosti poštuje, štiti i sprovodi ljudska prava , kroz vladavinu prava, transparentnost upravljanja i odgovornost		
ISHODI	AGENCIJA	PROJEKTI/PROGRAMI
ISHOD 2.1 Nacionalni zakonodavni okvir je usklađen sa standardima UN, EU i Savjeta Evrope a izrađena su i odgovarajuća podzakonska akta koja uređuju sprovođenje	UNICEF	Prava djeteta, politika & planiranje
	UNIFEM	Socio-ekonomsko zakonodavstvo
	UNDP	Reforma sistema pravne pomoći u Crnoj Gori: stvaranjem efikasnog i održivog sistema pružanja pravne pomoći / Fizički pristup pravdi licima sa invaliditetom
ISHOD 2.2 Državne i nezavisne institucije sa povećanim kapacitetom za obezbjeđivanje realizacije i praćenja ljudskih prava, podrška izjednačavanju žena, obezbjeđivanje jednakih mogućnosti za sve građane, uključujući pristup efikasnom pružanju usluga kroz transparentan sistem javne uprave na	UNDP	Unapređenje kapaciteta Ministarstva inostranih poslova
	UNDP	Jačanje Ministarstva za evropske integracije
	UNDP	Jačanje kapaciteta Ministarstva finansija
	UNDP	Lokalna uprava (organizacioni razvoj, opštinska saradnja, pokazatelji sistemskog vrednovanja)
	UNDP	Jačanje kapaciteta za komponente III i IV IPA-e

nacionalnom i lokalnom nivou	UNDP	Jačanje integriteta javne administracije
	UNDP	Zasjedanja skupština opština
	IOM	Podrška upravljanju migracijama u Crnoj Gori
	IOM	Izgradnja tehničkih kapaciteta u podršci informacionom sistemu Crne Gore za migracije
	UNDP	Program demilitarizacije Crne Gore (MONDEM): Demilitarizacija municije
	UNDP	MONDEM: MLN Upravljanje zalihama konvencionalnog naoružanja
	IOM	Borba protiv trgovine ljudima kroz izgradnju kapaciteta i podizanje nivoa svijesti
	UNDP	Povećanje kontrole i prevencije lakog naoružanja
	UNDP	Razvoj kapaciteta UAI
	UNDP	Podrška realizaciji NAP u borbi protiv korupcije
	UNDP	Jačanje kapaciteta pravosuđa u Crnoj Gori za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala
	UNDP WHO UNICEF	Borba protiv korupcije u sektoru zdravstva (u okviru Reforme zdravstvenog sektora)
	UNDP	Nedjelje medijacije / Jačanje kapaciteta Centra za medijaciju
	UNDP	Jačanje kapaciteta Ministarstva pravde
	UNICEF	Reforma maloljetničkog pravosuđa
	ISHOD 2.3 Oснаživanje civilnog društva i institucionalni mehanizmi podrške za podizanje svijesti o ljudskim pravima i koristima/obavezama koje nosi učešće u procesu donošenja odluka, zastupanje, zahtijevanje kvalitetnih usluga i odgovornost	UNICEF
UNDP IOM UNICEF		Lokalna samouprava (povećanje učešća građana u lokalnim aktivnostima u Crnoj Gori u skladu sa ciljevima Alijanse civilizacija)
UNHCR		Besplatna pravna pomoć za lica koja su predmet zaštite UNHCR
UNHCR		Izgradnja kapaciteta nacionalnog sistema azila
UNHCR		Prevenција апатридије
UNDP		Jednakost polova (Političko izjednačavanje žena-IPA 2010)
UNDP		Jednakost polova (Ekonomska agenda za žene- IPA 2010)
UNDP		Program za jednakost polova (2008-2009)
UNICEF		Politika i planiranje zaštite dječijih prava (izgradnja infrastrukture za nadgledanje dječijih prava)

3.3.5 Održivi ekonomski razvoj i zaštita životne sredine - Tabela rezultata i pokazatelja

ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE			
STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 3 – Uravnotežen i ujednačen regionalni ekonomski rast koji se zasniva na održivom planiranju i korišćenju prirodnih resursa što obezbjeđuje visok kvalitet života i dugoročne ekonomske mogućnosti za stanovništvo			
OČEKIVANI REZULTATI	KLJUČNI POKAZATELJI	SREDSTVA VERIFIKACIJE	SUDJELUJUĆE AGENCIJE/AKTERI
ISHOD 3.1 Mjere za adaptaciju i ublažavanje klimatskih promjena predviđene i realizovane u cilju da se ubrza korišćenje energije iz obnovljivih, čistih izvora energije, smanji emisija gasova, ostvari energetska	Predviđen, integrisan i realizovan određen broj mjera za adaptaciju/ ublažavanje klimatskih promjena u ključnim strateškim razvojnim dokumentima i ekonomskim sektorima	- Potrebno je razviti okvir za nadziranje i ocjenjivanje na osnovu studije uticaja klimatskih promjena na ekonomski sistem	UNDP, UNESCO, UNEP, UNIDO, FAO, UNWTO, Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo turizma

efikasnost, što će dovesti do niske emisije ugljendoksida i rasta otpornog na klimatske promjene, kao i do boljeg upravljanja zdravstvenim uticajima na čovjeka.	Količina energije proizvedene iz čistih izvora (obnovljivi izvori energije)	- Godišnji indikatori na nivou države o proizvodnji i potrošnji energije, i jačini energije	UNDP, UNESCO, UNEP, UNIDO, FAO, UNWTO, Ministarstvo uređenja prostora zaštite životne sredine, Ministarstvo za ekonomski razvoj
	Omjer jačine energije		
	CO2 po BDP		
ISHOD 3.2 Uspostavljen sistem za očuvanje i održivo upravljanje prirodnim resursima i efikasno sprečavanje, kontrola i smanjenje rizika po životnu sredinu, uključujući povećan nivo svijesti i učešće djece, mladih ljudi i odraslih.	Udio zemljišta pokrivenog šumama Upotreba supstanci koje oštećuju ozonski omotač Udio zalih ribe u okviru bezbjednih bioloških granica Udio ukupnih vodenih resursa koji se koriste	- Godišnji podaci na nivou države o zaštićenim područjima, sječi drveta, potrošnji vode	UNDP, UNESCO, UNEP, UNIDO, FAO, UNWTO, Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine, Ministarstvo turizma, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
	Udio zaštićenih kopnenih i morskih područja		
	Udio vrsta kojima prijeti izumiranje		
ISHOD 3.3 Uspostavljen sistem za ojačavanje izgradnje preduzetničkih kapaciteta i omogućavanje partnerstava u privatnom sektoru za poslove u 'zelenom sektoru, zarađivanje za život u ruralnim područjima i razvoj srednjih, malih i mikro preduzeća (MSME) u cilju unapređenja ekonomskih izbora i postizanja uravnoteženog regionalnog rasta, kao i obrađivanje specifičnih problema i interesovanja koja se odnose na jednakost polova.	Procenat srednjih, malih i mikro preduzeća (MSME) i doprinos poslova u 'zelenom sektoru' u ukupnom BDP	- Godišnji indikatori na nivou države	UNDP, UNESCO, UNEP, UNIDO, FAO, UNWTO, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine
	Procenat novih poslova u 'zelenom sektoru' otvorenih na sjeveru i njihov poreski doprinos opštinskim budžetima		

3.3.6 Održivi ekonomski razvoj i zaštita životne sredine – tekuće obaveze

ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE		
STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 3 – Uravnotežen i ujednačen regionalni ekonomski rast koji se zasniva na održivom planiranju i korišćenju prirodnih resursa što obezbjeđuje visok kvalitet života i dugoročne ekonomske mogućnosti za stanovništvo		
ISHODI	AGENCIJE	PROJEKTI/PROGRAMI
ISHOD 3.1 Mjere za adaptaciju i ublažavanje klimatskih promjena predviđene i realizovane u cilju da se ubrza korišćenje energije iz obnovljivih, čistih izvora energije, smanji emisija gasova, ostvari energetska efikasnost, što će dovesti do niske emisije ugljendoksida i rasta otpornog na klimatske promjene, kao i do boljeg upravljanja zdravstvenim uticajima na čovjeka.	UNEP UNDP UNESCO	Uspostavljanje prekograničnog zaštićenog područja koje obuhvata Nacionalni park Durmitor (Crna Gora) i Nacionalni park Sutjeska (Bosna i Hercegovina)
	UNDP	Izgradnja kapaciteta za primjenu Geografskog informacionog sistema za upravljanje prirodnim resursima (turizam, zaštićena područja, šumarstvo, prostorno planiranje)
	UNDP (GEF)	Priprema Prve nacionalne komunikacije (INC) za Okvirnu konvenciju UN o klimatskim promjenama (UNFCCC)
	UNDP (GEF)	Istraživanje uticaja klimatskih promjena na ekonomski sistem i ljudsko zdravlje
	UNDP	Prostorno planiranje – Neplanska gradnja i primjena novog planskog zakonodavstva
	UNDP (GEF)	GEF-Reforma politike energetskog sektora u cilju promocije razvoja malih hidroelektrana u Crnoj Gori
ISHOD 3.2 Uspostavljen sistem za očuvanje i	UNDP	Omogućavanje primjene Zelene Knjige za Crnu Goru (osnova za izdavanje integrisane licence na osnovu (i) inventara zagađivača; (ii)

održivo upravljanje prirodnim resursima i efikasno sprečavanje, kontrola i smanjenje rizika po životnu sredinu, uključujući povećan nivo svijesti i učešće djece, mladih ljudi i odraslih.		kategorizacije zagađenja; (iii) sanacionih mjera; (iv) standarda)
	UNDP	Smanjenje rizika od prirodnih nesreća i njihovo sprečavanje u zemljama Zapadnog Balkana
	UNDP	Sanacija ekoloških crnih tačaka u zemljama Zapadnog Balkana (Mojkovac na državnom nivou - Crna Gora)
	WHO	Stanje životne sredine
	UNDP (GEF)	Jačanje finansijske održivosti sistema zaštićenog područja u Crnoj Gori (PAF)
	UNDP (GEF)	Jačanje održivosti sistema zaštićenog područja u Crnoj Gori (PAS)
	UNICEF	Dječja prava, politika i planiranje (ispitivanje javnog mnjenja o promjeni klime)
ISHOD 3.3 Uspostavljen sistem za ojačavanje izgradnje preduzetničkih kapaciteta i omogućavanje partnerstava u privatnom sektoru za poslove u zelenom sektoru, zarađivanje za život u ruralnim područjima i razvoj srednjih, malih i mikro preduzeća (MSME) u cilju unapređenja ekonomskih izbora i postizanja uravnoteženog regionalnog rasta, kao i obrađivanje specifičnih problema i interesovanja koja se odnose na jednakost polova.	UNDP	Povećana pokretljivost (aktivne mjere/politike za tržište rada)
	UNDP	Društvena preduzeća
	UNDP	Zapošljavanje romske populacije
	UNDP	Poboljšanje poslovnog okruženja kroz poslove u zelenom sektoru i izgradnju institucija (BCPR)
	UNDP	Implementacija dijela Master plana za turizam 2007-2020: Planinarenje i biciklizam u divljini
	UNDP	Pilot inicijativa održivog Dev-a
	FAO	Razvoj pomoći farmerima u udaljenim krajevima Kosova i Crne Gore (Druga faza)
	FAO	Organska poljoprivreda u Crnoj Gori: Zajednička podrška malim uzgajivačima u organskoj poljoprivredi

4. PROGRAMSKI BUDŽETI I OBAVEZE

4.1 INTEGRISANI BUDŽETSKI OKVIR

1. Integrirani budžetski okvir predstavlja troškovne rezultate Integrisanog programa UN i obuhvata: a) osnovne/redovne izvore sredstava sudjelujućih organizacija, b) postojeće/tekuće ili dodatne budžetske izvore sredstava ili sporedne izvore sredstava kao i c) praznine u finansiranju između postojećih izvora sredstava i ukupnih troškova Integrisanog programa UN. Budžetski okvir pruža jasnu sliku tekućih izvora finansiranja za Integrirani program UN, po Stubovima, za opšte troškove upravljanja i koordinaciju.

4.1.1 Osnovno finansiranje sudjelujućih Organizacija UN

2. Osnovni ili redovni izvori sredstava se direktno isplaćuju sudjelujućim agencijama UN i ostaju pod kontrolom odgovarajuće agencije. Bez obzira na to, posredstvom Integrisanog programa UN, osnovni ili redovni izvori sredstava će funkcionisati kao virtuelni fond unutar Integrisanog budžetskog okvira i biće primjenjivani kao podrška Integrisanom okviru rezultata.

4.1.2 Sporedno finansiranje sudjelujućih Organizacija UN

3. Postojeće tri kategorije sporednih ili dodatnih budžetskih izvora sredstava: i) postojeća ili "finansirana" raspodjeljena sredstva koja već podupiru tekuće konkretne obaveze agencija (neke i u 2011. godini), ali koja čine dio Integrisanog programa UN od 2010. godine, ii) novi izvori sredstava za "nefinansirane" komponente Integrisanog programa UN koji dolaze od "vertikalnih izvora finansiranja" i čine specifične izvore agencija (npr. Nacionalni komiteti UNICEF i Povjerenički fond UNDP) za konkretne aktivnosti agencija, ali koji čine dio Integrisanog programa UN, i iii) novi izvori sredstava za "nefinansirane" komponente

Integriranog programa UN kroz raspodjeljena sredstva i doprinose Fondu UN na nivou države. Kroz Zajedničku strategiju za mobilizaciju resursa, sudjelujuće Organizacije UN su opredijeljene da usmjere buduće napore vezane za mobilizaciju resursa na privlačenje značajnih novih donacija za ovu treću kategoriju, odnosno Fond UN na nivou države.

4.1.3 Fond UN na nivou države

4. U cilju daljeg pospješivanja koherentnosti, efikasnosti i djelovanja na nivou države, pristup DAO poziva da se budući neopredijeljeni ili sporedni izvori sredstava sve više kanališu kroz Fond UN na nivou države. Ovaj zajednički razvojni fond ima za cilj postizanje maksimalne efikasnosti sistema Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori ujedinjavanjem izvora sredstava u zajednički fond, kako bi se obezbijedila podrška nacionalnih strateškim prioritetima, kao što je definisano Integriranim programom UN.

5. Fond UN na nivou države je zamišljen tako da treba da racionalizuje, pojednostavi i poveća usklađenost i predvidivost resursa. Donatori Fonda UN na nivou države se podstiču da, u najvećoj mogućoj mjeri, daju svoj doprinos tokom ranih faza sprovođenja Integriranog programa UN kao i na višegodišnjem planu. Ovo će poboljšati predvidivost i dodatno garantovati da su odluke vezane za finansiranje u skladu sa najvišim nacionalnim razvojnim prioritetima i strategijama, što je i sadržano u Integriranom programu UN.

6. UNCT se usaglasio u vezi stvaranja Fonda UN na nivou države, kao i da UNDP, kroz svoju Kancelariju multidonatorskog povjereničkog fonda u Njujorku, bude Administrativni izvršilac za Fond. U tom cilju, sve Organizacije UN koje učestvuju u Integriranom programu UN potpisuju standardni Memorandum o razumijevanju sa UNDP. Svrha Fonda UN na nivou države, ograničenja u vezi uslova koja mogu biti povezana sa doprinosima, kao i kriterijumi koji će se koristiti od strane JCSC za odlučivanje o izdvajanjima sredstava iz Fonda u Integrirani program UN, predstavljeni su u posebnim Uslovima korišćenja Fonda UN na nivou države.

4.2 OBAVEZE SUDJELUJUĆIH ORGANIZACIJA UN-A (2010 - 2011)

1. U prve dvije godine Integriranog programa UN (faza tranzicije), budžetski okvir je predstavljen tabelama u nastavku, po ključnim programima. Budžeti svih projekata, podprograma, ili aktivnosti organizacija UN koje učestvuju u procesu, a koji doprinose određenom rezultatu rada, su grupisani zajedno, kako bi ilustrovali ukupan budžet za svaki rezultat rada. Planirani budžet za svaki rezultat rada je predstavljen zbirom tri komponente: osnovna sredstva, sporedna sredstva i nedostajuća sredstva. Osnovna i sporedna sredstva predstavljaju već finansiranu obavezu organizacija UN koje učestvuju u procesu, prema Integriranom programu UN, na nivou rezultata rada.

4.2.1 Socijalno uključivanje i budžetski okvir

SOCIJALNO UKLJUČIVANJE											
ISHODI	AGENCIJA UN-A	PROJEKT/AKTIVNOSTI	PARTNERSKA ORGANIZACIJA/ AKTERI	Planirani bužet za 2010.				Planirani bužet za 2011.			
				Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski / dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski / dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet
ISHOD 1.1 Pravni okvir Crne Gore je usklađen sa standardima EU/UN-a, a politika koja se tiče socijalnog uključivanja se sprovodi i nadgleda	UNDP	Povećanje mobilnosti (aktivne mjere/politike tržišta rada – mogućnosti za zaposlenje)		0	0	200,000	200,000	0	200,000	0	200,000
	UNICEF	Socijalno uključivanje	Min. prosvjete i nauke, Min. zdravlja, Min. rada i socijalnog staranja, NVO	26,000	168,600	128,600	322,600	9,995	0	40,000	49,995
	UNICEF	Zaštita djeteta	Min. rada i socijalnog staranja, NVO	35,000	177,500	177,500	390,000	0	321,400	0	321,400
	UNICEF	Dječja prava, politika i planiranje	Min. pravde, Min. rada i socijalnog staranja, Skupština, Ombudsman, Min. evropskih integracija, NVO	65,000	167,000	127,000	359,000	25,000	40,300	40,000	105,800
	UKUPNO ZA ISHOD 1.1				126,000	513,100	632,500	1,271,600	34,995	240,300	80,000
ISHOD 1.2 Društvene norme su učvršćene u cilju olakšavanja starosno i rodno senzitivnog pristupa i prakse uključivanja u odnosu na ugrožene i isključene populacije	UNICEF	Socijalno uključivanje	Min. rada i socijalnog staranja, Min. pravde, Min. unutrašnjih poslova i javne uprave, Min. zdravlja, Min. prosvjete i nauke, Zavod za školstvo, IJZ, Centri za socijalni rad, pretškolske institucije, NVO, OCD, lokalni mediji, opštinske vlasti...	101,000	293,000	138,000	532,000	34,995	25,000	95,000	154,995
	UNICEF	Zaštita djeteta	Min. zdravlja, Min. rada i socijalnog staranja, Min. pravde, Min. prosvjete i nauke, Min. za ljudska i manjinska prava, opštine, mediji, agencije za istraživanje, NVO-i	38,700	417,500	417,500	873,700	36,982	318,540	20,000	375,522

Integrirani program UN-a, rezultati i budžetski okvir (2010 – 2015) za Crnu Goru

	UNICEF	Dječja prava, politika i planiranje	Min. zdravlja, Min. rada i socijalnog staranja, Min. pravde, Min. prosvjete i nauke, Min. inostranih poslova, Min. za ljudska i manjinska prava, Min. unutrašnjih poslova i javne uprave, Min. finansija, mediji, agencije za istraživanje, NVO-i	65,000	92,500	7,500	165,000	0	0	40,000	40,000
	IOM	Socijalna revitalizacija omladine u Crnoj Gori	Ministarstvo kulture, sporta i medija	367,865	0	0	367,865				
	WHO	Jačanje zdravstvenog sistema		82,500	0	0	82,500	82,500	0	0	82,500
	WHO	Prevenција neinfektivnih bolesti, zdravi životni stilovi i bezbjednost hrane		70,000	0	0	70,000	70,000	0	0	70,000
	WHO	Unapređenje bezbjednosti vode i hrane u Crnoj Gori		0	0	739,645	739,645	0	0	739,645	739,645
	UNHCR	Odgovor na seksualno i nasilje na polnoj osnovi	NVO Pravni centar, NVO CDC	37,908	0	22,458	60,366	48,936	0	11,000	59,936
	UNDP	Prevenција nasilja u porodici i nasilja nad ženama		0	50,000	32,808	82,808	0	111,439	0	111,439
	UNDP	Socijalna sigurnost i zaštita Roma (Projekat smanjenja ugroženosti Roma na Zapadnom Balkanu)		17,000	239,639	0	256,639				
	UKUPNO ZA ISHOD 1.2			779,973	1,092,639	1,357,911	3,230,523	273,413	454,979	905,645	1,634,037
ISHOD 1.3 Crna Gora smanjuje razlike i nedostatke u pristupu kvalitetnim zdravstvenim, obrazovnim i socijalnim uslugama u skladu sa standardima EU/UN.	UNHCR	Socijalna pomoć za lica koja su predmet zaštite UNHCR-a	NVO Centar za razvoj zajednica (CDC), Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Crveni krst Crne Gore	352,708	0	252,979	605,687	370,516	0	235,000	605,516
	UNHCR	Podrška u ispunjavanju prioriteta Crne Gore vezanih za socijalno uključivanje	Njemačka NVO HELP, Zavod za zbrinjavanje izbjeglica (ZZZI), Crveni krst Crne Gore	314,735	0	2,585,047	2,899,782	307,863	0	2,591,000	2,898,863
	UNHCR	Pomoć u dobrovoljnoj repatrijaciji/povratku lica koja su predmet zaštite UNHCR-a	ZZZI	28,740	0	8,005	36,745	23,622	0	13,000	36,622
	UNHCR	Pružanje humanitarne pomoći	Crveni krst Crne Gore	66,693	0	1,548	68,241	71,522	0	15,000	86,522
	UNHCR	Podrška obrazovanju RAE djece izbjeglica (A)	NVO Fondacija za stipendiranje Roma	12,365	7,087	135,403	154,855	0	0	154,525	154,525
	UNHCR	Podrška obrazovanju RAE djece izbjeglica (B)		5,800	17,060	131,725	154,585	0	0	0	0

Integrirani program UN-a, rezultati i budžetski okvir (2010 – 2015) za Crnu Goru

UNICEF	Socijalno uključivanje	Min. rada i socijalnog staranja, Min. zdravlja, Min. prosvjete i nauke, Crveni krst, NVO-i	43,000	123,600	73,600	240,200	4,995	20,000	25,000	49,995
UNICEF	Zaštita djeteta	Min. rada i socijalnog staranja, NVO-i, opštine	86,300	523,850	462,500	1,072,650	19,982	725,400	0	745,382
UNICEF	Dječja prava, politika i planiranje	Zajednica opština, opštine, Savjet za prava djeteta, MONSTAT, NVO-i	30,000	127,500	87,500	245,000	0	15,650	20,000	35,650
UNDP	Nacionalni izvještaj o razvoju po mjeri čovjeka (NHDR)		15,000	127,606	0	142,606	35,000	0	0	35,000
UNHCR	Pružanje medicinske pomoći za lica koja su predmet zaštite UNHCR-a	NVO CDC	80,394	0	109,894	190,288	78,740	0	112,000	190,740
WHO	Jačanje kapaciteta zdravstvenog sistema za bolje praćenje i kontrolu infektivnih bolesti i drugih opasnosti za javno zdravlje		45,000	0	0	45,000	45,000	0	0	45,000
UNDP	Podrška Crnoj Gori u sprovođenju strategije za HIV/AIDS	R9 GFATM je u procesu razmatranja, Budžet od oko 3mil USD za (2010-2012)	0	800,000	0	800,000				
UNHCR	Aktivnosti na prevenciji HIV/AIDS		0	0	6,562	6,562	0	0	7,000	7,000
UNDP	Program kontrole tuberkuloze u Crnoj Gori		0	211,856	0	211,856	0	200,000	0	200,000
Kancelarija RC	HIV/AIDS		0	45,030	0	45,030	0	0	0	0
UKUPNO ZA ISHOD 1.3			1,080,735	1,983,589	3,907,256	6,971,580	957,240	961,050	3,172,525	5,090,815
UKUPNO ZA SOCIJALNO UKLJUČIVANJE			1,986,708	3,589,328	5,897,667	11,473,703	1,265,648	1,656,329	4,458,170	8,323,349

4.2.2 Demokratsko upravljanje i budžetski okvir

DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE										
ISHODI	AGENCIJA UN-A	PROJEKTI/AKTIVNOSTI	PARTNERSKA ORGANIZACIJA/ AKTERI	Planirani budžet za 2010.				Planirani budžet za 2011.		
				Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju

Integrirani program UN-a, rezultati i budžetski okvir (2010 – 2015) za Crnu Goru

ISHOD 2.1 Nacionalni zakonodavni okvir je usklađen sa standardima UN-a, EU i Savjeta Evrope a izrađena su i odgovarajuća podzakonska akta koja uređuju sprovođenje	UNICEF	Prava djeteta, politika i planiranje (Maloljetnička reforma)	Min. rada i socijalnog staranja, Min. pravde, Min. unutrašnjih poslova i javne uprave, Min. zdravlja, Min. prosvjete i nauke, Min. za evropske integracije, Zavod za školstvo, IJZ, MONSTAT, Kancelarija zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Uprava za kadrove, Crnogorski i međunarodni univerziteti, opštinske vlasti	48,000	47,800	53,800	149,600	0	0	
	UNDP	Reforma sistema pravne pomoći u Crnoj Gori: stvaranje efikasnog i održivog sistema pružanja pravne pomoći / Fizički pristup pravdi licima sa invaliditetom	Ministarstvo pravde	0	170,171	100,000	270,171	0	0	120.0
	UNESCO	Unapređenje upravljanja i procjene nauke, tehnologije i inovacija		15,000	35,000	45,000	95,000	0	0	
	UNESCO	Planiranje životne sredine na lokacijama kulturnog nasljeđa		50,000	170,000	0	220,000	0	0	
	UKUPNO ZA ISHOD 2.1				113,000	422,971	198,800	734,771	0	0
ISHOD 2.2 Državne i nezavisne institucije sa povećanim kapacitetom za obezbjeđivanje realizacije i praćenja ljudskih prava, podrška izjednačavanju žena, obezbjeđivanje jednakih mogućnosti za sve građane, uključujući pristup efikasnom pružanju usluga kroz transparentan sistem javne uprave na nacionalnom i lokalnom	UNDP	Unapređenje kapaciteta Ministarstva inostranih poslova	Ministarstvo inostranih poslova	0	585.889	0	585.889	0	0	500.0
	UNDP	Jačanje Ministarstva za evropske integracije	Ministarstvo za evropske integracije i Kabinet potpredsjednika Vlade	125,000	210,000	150,000	485,000	150,000	0	150.0
	UNDP	Jačanje kapaciteta Ministarstva finansija	Ministarstvo finansija	0	333,000	150,000	483,000	0	304.712	150.0
	UNDP	Lokalna uprava (organizacioni razvoj, opštinska saradnja, pokazatelji sistemskog vrednovanja)	Vlada Crne Gore, Centar za upravljanje Oslo	100,000	750,000	275,000	1,125,000	0	0	530.0
	UNDP	Jačanje kapaciteta za komponente III i IV IPA-e	Ministarstvo za evropske integracije	0	150,000	150,000	300,000	0	0	300.0
	UNDP	Skupštine opština	Opštine u Crnoj Gori	30,000	70,000	0	100,000	0	0	250.0

Integrirani program UN-a, rezultati i budžetski okvir (2010 – 2015) za Crnu Goru

nivou	UNDP	Koordinacija donora	Ministarstvo finansija	50,000	0	2,000,000	2,050,000	0	0	2
	IOM	Podrška upravljanju migracijama u Crnoj Gori	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, Uprava policije	400.793	0	0	400.793	321.657	0	
	IOM	Izgradnja tehničkih kapaciteta u podršci informacionom sistemu Crne Gore za migracije	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, Uprava policije	0	0	653.000	653.000	0	0	
	UNDP	Program demilitarizacije Crne Gore (MONDEM): Demilitarizacija municije	Ministarstvo odbrane, OEBS	0	430,000	800.000	1,230,000	0	200.000	650.0
	UNDP	MONDEM: Upravljanje zalihama MLN konvencionalnog naoružanja	Ministarstvo odbrane, OEBS	0	1,410,000	400,000	1,810,000	0	0	1.000.0
	IOM	Borba protiv trgovine ljudima kroz izgradnju kapaciteta i podizanje nivoa svijesti	Kancelarija nacionalnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima, Min. pravde, Min. unutrašnjih poslova i javne uprave, Min. prosvjete i nauke	0	0	237.000	237.000	0	0	200.0
	UNDP	Povećanje kontrole i prevencije lakog naoružanja	Min. unutrašnjih poslova i javne uprave	0	95.000	395.000	490,000	0	0	231.4
	UNDP	Razvoj kapaciteta UAI	UAI	50.000	0	250.000	300.000	0	0	50.0
	UNDP	Jačanje kapaciteta pravosuđa u Crnoj Gori za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala	Pravosuđe	0	102,844	30.000	132,844	0	78.611	70.0
	UNDP/WHO/UNICEF	Dobra uprava zdravstvenog sistema i jednak i inkluzivan pristup javnim zdravstvenim uslugama u Crnoj Gori	Ministarstvo zdravlja, zdravstvene ustanove	50,000	1,350,000	1,500,000	2,900,000	0	0	100,0
	UNICEF	Prava djeteta, politika i planiranje (izgradnja infrastrukture za praćenje prava djeteta)	Min. pravde, Min. za ljudska i manjinska prava, MONSTAT, Min. za evropske integracije, Univerzitet, Savjet za prava djeteta, Uprava za kadrove, Centar za obuku sudija	187,670	20,800	110,800	319,270	87,511	24,300	50,0
	UNDP	Nedjelje medijacije / Jačanje kapaciteta Centra za medijaciju	Centar za medijaciju	0	0	120.000	120.000	0	0	100.0
	UNDP	Jačanje kapaciteta Ministarstva pravde	Ministarstvo pravde	0	114,146	127,000	241,146	0	0	100.0
UNICEF	Zaštita djeteta (reforma sistema maloljetničkog prava)	Min. pravde, Min. rada i socijalnog staranja, pravosuđe, MONSTAT, Zaštitnik ljudskih prava i	92,300	322,450	162,800	577,550	27,489	0		

Integrirani program UN-a, rezultati i budžetski okvir (2010 – 2015) za Crnu Goru

				sloboda, NVO-i							
				UKUPNO ZA ISHOD 2.2	1,085,763	5,944,129	7,510,600	14,540,492	265,000	607,623	4,831,6
ISHOD 2.3 Osnajivanje civilnog društva i institucionalni mehanizmi podrške za podizanje svijesti o ljudskim pravima i koristima i obavezama koje nosi učešće u procesu donošenja odluka, zastupanje, zahtijevanje kvalitetnih usluga i odgovornost.	UNDP/ IOM	Lokalna uprava (povećanje učešća građana u lokalnim aktivnostima u Crnoj Gori preko Principa alijanse civilizacije (AoC) Ujedinjenih nacija)	Min. unutrašnjih poslova i javne uprave, Zajednica opština, opštine, NVO-i, građani, preduzetnici	127,606	275,220	250.000	652,826	50.000	0	200.0	
	UNHCR	Besplatna pravna pomoć za raseljena lica i potražioce prava na azil	NVO Pravni centar	360,400	0	144,300	504,700	368.220	0	139.4	
	UNHCR	Izgradnja kapaciteta nacionalnog sistema azila	Min. unutrašnjih poslova i javne uprave, ZZZI, NVO Pravni centar	14,400	0	0	14,400	32.809	0	45.0	
	UNHCR	Prevenција апатридије	NVO Pravni centar, ZZZI, Min. unutrašnjih poslova i javne uprave	90.500	85,300	54.000	229,800	90.500	3.944	132.0	
	UNDP	Jednakost polova (Političko izjednačavanje žena-IPA 2010)		0	136.095	0	136.095	0	136.095		
	UNDP	Jednakost polova (Ekonomska agenda za žene- IPA 2010)		0	136.095	0	136.095	0	136.095		
	Kancelarija RC	Jednakost polova i ljudska prava		0	18,000	0	18,000	0	0		
	UNICEF	Prava djeteta, politika & planiranje	Savjet za prava djeteta	67,000	50,800	50,800	168,600	27,489	0		
	UKUPNO ZA ISHOD 2.3				659,906	486,320	499,100	1,645,326	569,018	276,134	516,4
UKUPNO ZA DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE				1,858,669	6,853,420	8,208,500	16,920,589	834,018	883,757	5,468,1	

4.2.3 Održivi ekonomski razvoj i zaštita životne sredine - budžetski okvir

ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE											
ISHODI	AGENCIJA UN-a	PROJEKTI/AKTIVNOSTI	PARTNERSKA ORGANIZACIJA/ AKTERI	Planirani budžet za 2010 godinu				Planirani budžet za 2011 godinu			
				Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni-budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni-budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani bu

Integrisani program UN-a, rezultati i budžetski okvir (2010 – 2015) za Crnu Goru

ISHOD 3.1 Mjere za adaptaciju i ublažavanje klimatskih promjena predviđene i realizovane u cilju da se ubrza korišćenje energije iz obnovljivih, čistih izvora energije, smanji emisija gasova, ostvari energetska efikasnost, što će dovesti do niske emisije ugljen-dioksida i rasta otpornog na klimatske promjene, kao i do boljeg upravljanja zdravstvenim uticajima na čovjeka.	UNEP, UNDP, UNESCO	Uspostavljanje prekograničnog zaštićenog područja koje obuhvata Nacionalni park Durmitor (Crna Gora) i Nacionalni park Sutjeska (Bosna i Hercegovina)	Projekat u izradi sa UNESCO, UNEP i UNDP	0	50,000	1,500,000	1,550,000	0	0	1,000,000	1,000,000
	UNDP, UNEP	Uspostavljanje prekogranične saradnje u oblasti Prokletija / Bishket e Nemuna		0	25,000	1,500,000	1,525,000	0	0	0	0
	UNDP	Izgradnja kapaciteta za primjenu Geografskog informacionog sistema za upravljanje prirodnim resursima (turizam, zaštićena područja, šumarstvo, prostorno planiranje)	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	0	100,000	0	100,000	0	75,000	0	75,000
	UNDP (GEF)	Priprema Prve nacionalne komunikacije (INC) za Okvirnu konvenciju UN o klimatskim promjenama (UNFCCC)	Ministarstvo za prostorno planiranje i zaštitu životne sredine	0	129,500	0	129,500	0	115,000	0	115,000
	UNDP	Prostorno planiranje – Neplanska gradnja i primjena novog planskog zakonodavstva	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	0	1,254,427	0	1,254,427				
	UNDP	GEF-Reforma politike energetskog sektora u cilju promocije razvoja malih hidroelektrana u Crnoj Gori	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	10,000	192,163	0	202,163	10,000	250,000	0	250,000
	UNEP	Inicijativa za sigurnost i bezbjednost životne sredine ENVSEC		0	15,000	10,000	25,000	0	0	0	0
	UNDP	Regionalni program za zaštitu životne sredine – MNE komponenta (UNDP)		0	0	0	0	0	0	0	0
	UKUPNO ZA ISHOD 3.1			10,000	1,766,090	3,010,000	4,786,090	10,000	440,000	1,000,000	1,440,000
ISHOD 3.2 Uspostavljen sistem za očuvanje i održivo upravljanje prirodnim resursima i	UNDP	Omogućavanje primjene Zelene Knjige za Crnu Goru (osnova za izdavanje integrisane licence na osnovu (i) inventara zagađivača; (ii) kategorizacije zagađenja; (iii) sanacionih mjera; (iv) standarda)		0	0	500,000	500,000	0	0	0	0

Integrisani program UN-a, rezultati i budžetski okvir (2010 – 2015) za Crnu Goru

efikasno sprečavanje, kontrola i smanjenje rizika po životnu sredinu, uključujući povećan nivo svijesti i učešće djece, mladih ljudi i odraslih.	UNDP	Smanjenje rizika od prirodnih nesreća i njihovo sprečavanje u zemljama Zapadnog Balkana		0	0	0	0	0	0	0	0
	UNDP	Sanacija ekoloških crnih tačaka u zemljama Zapadnog Balkana (Mojkovac na državnom nivou- Crna Gora)	Direkcija javnih radova, Opština Mojkovac, Agencija za zaštitu životne sredine	0	129,562	0	129,562				
	WHO	Stanje životne sredine		57.500	0	0	57.500	57.500	0	0	5
	UNDP (GEF)	Jačanje finansijske održivosti sistema zaštićenog područja u Crnoj Gori (PAF)	Projekat je u izradi i usvajanje se očekujeju drugoj polovini 2010. godine	10,000	419,600	0	429,600	200,000	210,000	0	2
	UNDP (GEF)	Jačanje održivosti sistema zaštićenog područja u Crnoj Gori (PAS)	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	10,000	0	0	10,000	250,000	260,000	0	20
	UNICEF	Prava djeteta, politika i planiranje		25,000	0	0	25,000	0	0	25,000	2
	UNIDO	Implementacija plana upravljanja za postepeno uklanjanje HCFC	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	0	0	75,000	75,000	0	0	75,000	7
	UNIDO	Nacionalni program za čistiju proizvodnju	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	0	204,319	0	204,319	120,000	0	0	12
	UNEP, UNDP	Smanjenje i sprečavanje rizika od rudničkih ekoloških crnih tačaka		0	32,000	10,000	42,000	0	0	0	
	UNDP	Regionalni program za zaštitu životne sredine – MNE komponenta (UNDP)		0	0	0	0	0	0	0	
UKUPNO ZA ISHOD 3.2			102,000	785,481	585,000	1,472,481	197,500	450,000	100,000	74	
ISHOD 3.3 Uspostavljen	UNDP	Zapošljavanje romske populacije		10,784	0	0	10,784				

Integrisani program UN-a, rezultati i budžetski okvir (2010 – 2015) za Crnu Goru

sistem za ojačavanje izgradnje preduzetničkih kapaciteta i omogućavanje partnerstava u privatnom sektoru za poslove u 'zelenom sektoru, zarađivanje za život u ruralnim područjima i razvoj srednjih, malih i mikro preduzeća (MSME) u cilju unapređenja ekonomskih izbora i postizanja uravnoteženog regionalnog rasta, kao i obrađivanje specifičnih problema i interesovanja koja se odnose na jednakost polova.	UNDP	Društvena preduzeća		0	0	0	0	0	266,272	0	20
	UNDP	Poboljšanje poslovnog okruženja kroz poslove u zelenom sektoru i izgradnju institucija (BCPR)	Ministarstvo finansija, 5 opština, SMEDA, Ministarstvo ekonomije	200,000	200,000	0	400,000	100,000	0	1,000,000	1,100,000
	UNDP, UNEP, UNESCO, FAO, UNIDO	Poboljšanje poslovnog okruženja kroz poslove u zelenom sektoru i izgradnju institucija		0	0	3,410,000	3,410,000	0	0	0	
	UNDP	Implementacija dijela Master plana za turizam 2007-2020: Planinarenje i biciklizam u divljini	Ministarstvo turizma	50,000	55,000	0	105,000	20,000	50,000	0	7
	UNDP	Pilot inicijativa održivog Dev-a		50,000	0	0	50,000	100,000	0	0	10
	FAO	Razvoj pomoći farmerima u udaljenim krajevima Kosova i Crne Gore (Druga faza)	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	788,000	0	0	788,000	250,000	0	0	25
	FAO	Organska poljoprivreda u Crnoj Gori: Zajednička podrška malim uzgajivačima u organskoj poljoprivredi	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	315,974	0	0	315,974				
	FAO	Povećan kapacitet malih poljoprivrednih proizvođača u pravljenju novih proizvoda, povezanih sa turizmom, kao i poboljšani pristup tržištima, za teritoriju Nacionalnog parka Durmitor		0	100,000	0	100,000				
	UKUPNO ZA ISHOD 3.3				1,414,758	355,000	3,410,000	5,179,758	470,000	316,272	1,800,000
UKUPNO ZA ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE				1,526,758	2,906,571	7,005,000	11,438,329	677,500	1,206,272	2,900,000	4,789,272

Godišnji plan rada UN – Rezime svih programskih Stubova

STUBOVI INTEGRISANOG UN PROGRAMA	OSNOVNA/ REDOVNA SREDSTVA	OSTALA SREDSTVA / ZALOŽENA SREDSTVA	NEDOSTAJUĆA SREDSTVA	ZAHTJEV IZ FONDA UN-A NA NIVOU DRŽAVE 2010
UKUPNO ZA SOCIJALNO UKLJUČIVANJE	1,986,708	3,589,328	5,897,667	11,473,703
UKUPNO ZA DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE	1,858,669	6,853,419	8,208,500	16,920,588
UKUPNO ZA ODRŽIVOST ŽIVOTNE SREDINE I EKONOMSKI RAZVOJ	1,526,758	2,906,571	7,005,000	11,438,329
UKUPNO ZA PROGRAME UN SISTEMA	5,372,135	13,349,318	21,111,167	39,832,620

4.3 OBAVEZE VLADE

1. Sudjelujuće organizacije UN i izvršni partneri iz Vlade će potpisati projektnu dokumentaciju i godišnje planove rada sa detaljima o odgovornostima u vezi korišćenja fondova obezbijeđenih od strane sudjelujućih Organizacija UN, uključujući bankovne aranžmane, računovodstvene i finansijske izvještaje, reviziju i mehanizme kontrole, kao i procedure zatvaranja. Vlada će odrediti imena, zvanja i detalje računa primaoca koji su ovlašćeni da prime ove fondove. Odgovorni zvaničnici će koristiti ove fondove i drugu pomoć u skladu sa pravilima Vlade i agencije UN i garantovaće da se fondovi troše u skladu sa odobrenim budžetima vezanim za godišnji plan rada i da se o njima adekvatno izvještava. Svaki ostatak fondova koji nije iskorišćen ili koji se nije mogao iskoristiti u skladu sa planovima, biće reprogramiran uz obostranu saglasnost Vlade i agencije UN, ili će biti vraćen agenciji UN. Propust da se to učini će isključiti datu UN agenciju od daljeg pružanja finansijskih sredstava istom primaocu.

2. Prenos roba i opreme koja je nabavljena od strane sudjelujućih Organizacija UN za Vladu može da bude dogovoren između dvije strane. Konačni pravni prenos će se izvršiti nakon predaje prijemnog dokumenta potpisanog od strane Vlade agenciji UN. Ukoliko se bilo koja roba ili oprema ne koristi za onu svrhu zbog koje je i bila obezbijeđena, kako je navedeno u projektnoj dokumentaciji ili konkretnom godišnjem planu rada, agencija UN može zatražiti povrat takve robe ili opreme.

3. Sredstva za putovanja, stipendije, honorare i druge troškove će se postaviti po stopama koje su srazmjerne onima koje se primjenjuju u Crnoj Gori, ali ne većim od onih koje se primjenjuju u sistemu UN, kao što je navedeno u skalama ICSC.

5. PRAVNI, INSTITUCIONALNI I UPRAVLJAČKI ARANŽMANI

5.1 PRAVNI OKVIR

1. Vlada je 15. decembra 2006. godine potpisala sljedeće sporazume koji čine osnovu odnosa između stranaka: Standardni sporazum o osnovnoj pomoći (SBAA) sa UNDP, Sporazum granske kancelarije (BOA) sa UNHCR i Sporazum o osnovnoj saradnji (BCA) sa UNICEF. Osnovni sporazum (BA) između Vlade i Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) je potpisan 14. februara 2007.godine i obezbjeđuje pravni okvir za njihovu saradnju. Sporazum o saradnji (CA) između Vlade Crne Gore i Međunarodne organizacije za migraciju (IOM) je potpisan 22. februara 2008.

2. Program opisan u ovom tekstu je rezultat zajedničkog dogovora između Vlade i sudjelujućih Organizacija UN. Ovaj Integrirani program UN zajedno sa Jedinostvenim godišnjim planom UN (UNAWP)¹¹ koji je nadalje zaključen, čini prateću projektnu dokumentaciju i planove aktivnosti koji su pojedinačno navedeni u SBAA, BOA i BCA. Specifična projektna dokumentacija agencije i/ili godišnji planovi rada će se i dalje pripremati

---

¹¹ UNAWP će biti pripremljen na nivou krajnjih rezultata, od 2010.

od strane sudjelujućih Organizacija UN za 2010. and 2011. Drugi postojeći sporazumi sa Vladom, kao što su sporazumi za podjelu troškova za tekuće projekte i programe do kraja 2011. neće biti izmijenjeni.

3. Integrirani program UN se izgrađuje na ključnim komponentama Akcionih planova za programe na nivou države (CPAPs) (2007-2011) i Programskih dokumenata na nivou države (CPDs) koji su odobreni za UNDP i UNICEF, kao i Sveobuhvatnog plana (CP) 2010 UNHCR-a i Dvogodišnjeg sporazuma o saradnji (BCA) 2010-2011 WHO-a.

4. Integrirani program UN nastoji da se strateški oslanja i obuhvati nerezidentne agencije UN, koje mogu biti relevantne i koje mogu da doprinesu razvojnim potrebama Crne Gore u različitim vremenskim periodima. Tokom godišnje analize, u februaru svake godine, Vlada i UNCT će razmotriti učešće agencija UN i potencijalno pozvati druge agencije UN koje mogu pružiti tehničku podršku.

5. Ovaj dokument Integrisanog programa UN, potpisan od strane kopredsjednika Zajedničkog nadzornog komiteta u ime Vlade Crne Gore i UN, spaja tekuće inicijative i aktivnosti podržane od strane UN (specifične programe/projekte pojedinačnih agencija i zajedničke programe) i pruža okvir za nove inicijative koje pružaju odgovor na nacionalne prioritete.

5.2 INSTITUCIONALNI I UPRAVLJAČKI ARANŽMANI

1. Dogovoreno je da postojeće institucionalne strukture Vlade, UN, civilnog društva i donatorske zajednice treba da budu iskorišćene u najvećoj mogućoj mjeri, kako bi se obezbijedilo strateško vođstvo, pravac, praćenje i koordinacija Integrisanog programa UN. Glavne strukture kao i njihove uloge i odgovornosti su opisane u daljem tekstu. Detaljni Uslovi o institucionalnim i upravljačkim aranžmanima se mogu naći u posebnim pratećim dokumentima vezanim za Zajednički nadzorni komitet na nivou države, UNCT i Radne grupe Stubova.

5.2.2 Zajednički nadzorni komitet na nivou države

2. Vlada je 17. septembra 2009. godine objavila svoju namjeru da postavi Nacionalni nadzorni komitet za sprovođenje koherentnosti, efikasnosti i relevantnosti sistema UN. Ovaj Zajednički nadzorni komitet na nivou države (JCSC) je organ koje je direktno odgovoran za pružanje ukupnog vođstva i nadzora procesa izrade, sprovođenja i monitoringa Integrisanog programa UN i Budžetskog okvira za Crnu Goru. JCSC obezbjeđuje mehanizam kojim Vlada pokazuje svoju opredijeljenost i vođstvo od samog početka procesa Jedinstvenog djelovanja agencija UN.

3. Detaljni Pravilnik o radu (TOR) JCSC će biti odobren na prvom sastanku odbora u aprilu 2010. godine. U skladu sa ovim Pravilnikom, JCSC ima zadatak da postigne zajedničko razumijevanje koncepta Jedinstvenog djelovanja UN agencija, a posebno Integrisanog programa UN od 2010. godine, usaglašavanje u vezi mape puta za njegovo sprovođenje, da obezbijedi da se Integrirani program UN usaglasa sa nacionalnim prioritetima, odlučuje o strateškoj orijentaciji ključnih planskih dokumenata, obezbijedi monitoring napretka u

spровоđenju Integriranog programa UN i predlaže korektivne radnje ondje gdje je to prikladno.

4. U cilju obezbjeđivanja pravovremenosti i efikasnosti rukovođenja i donošenja odluka, članstvo JCSC će biti ograničeno na sedam (7) predstavnika iz Vlade i sve članove UNCT u Crnoj Gori. Sastancima Nadzornog komiteta će kopredsjedavati Ministar inostranih poslova i Stalni coordinator UN.

5. Godišnje će se održavati barem tri sastanka JCSC, jedan da bi se odobrio Godišnji plan rada Jedinistvenog UN za Integrirani program UN, drugi da bi se donijele odluke o raspodjeli finansijskih sredstava Integriranom programu UN a dalji sastanci da bi se razmotrio napredak u sprovođenju Integriranog programa UN.

5.2.3 Sektorske radne grupe

6. Od radnih grupa iz vladinog sektora i preklapajućih sektora se očekuje da obezbijede tehničke i specijalne ulazne podatke i/ili pomoć osnivanju i funkcionisanju Radnih grupa stubova iz UN i izradi i sprovođenju njihovih odgovarajućih projekata i pod-programa u okviru Integriranog programa UN. Međutim, ove sektorske i tematske radne grupe su nedovoljno razvijene osim u slučaju pravosudnih poslova i obrazovanja. Stoga, zadatak JCSC će biti da odredi nadležnosti, a zadatak Sazivača stubova da potpomogne formiranje sektorskih i tematskih radnih grupa sa unaprijeđenim tehničkim nivoom.

5.2.4 Tim Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori (UNCT) i Stalni koordinator UN (RC)

7. UNCT, kojim predsjedava Stalni koordinator UN, funkcioniše kao skup jednakih, sa konsenzusom u srži procesa donošenja odluka. UNCT se obavezuje da postupa kolaborativno i da preuzme cjelokupnu odgovornost za djelovanje UN u zemlji, te da ima funkciju predstavnika njihovih agencija. U kontekstu Integriranog programa UN, UNCT će: (1) aktivno raditi na sprovođenju Integriranog programa UN; (2) razmatrati i odobravati Integrirani Program UN prije njegovog formalnog podnošenja i odobrenja od strane JCSC; (3) pružati savjete u vezi prioriteta za finansiranje koji su sadržani u Integriranom programu UN; i (4) koristiti Integrirani program UN kao mogućnost da se, zajedno sa Vladom i drugim akterima nacionalnog razvoja, preispitaju nove mogućnosti i nadolazeći nacionalni trendovi. UNCT će odrediti značajno vođstvo jednoj od sudjelujućih Organizacija UN za svaki od Stubova Integriranog programa UN, kao i za svaku naknadnu preklapajuću tematsku oblast.

8. U kontekstu šire reforme UN na državnom nivou i Jedinistvenog djelovanja UN, UNCT će rukovoditi cjelokupnim procesom promjene. Stalni koordinator (RC) je imenovani predstavnik Generalnog sekretara UN koji je akreditovan u Vladi i koji predsjedava UNCT. RC potpomaže proces promjena i donosi krajnju odluku ondje gdje konsenzus UNCT ne može biti postignut. Različiti mehanizmi koje je UNCT uveo posljednjih godina za Jedinistveno djelovanje agencija Ujedinjenih nacija će sada biti institucionalizovani u cilju podrške Integriranom programu UN i Budžetskom okviru. Ovo obuhvata tri Radne grupe stubova, racionalizovani broj Tematskih grupa UN, Tim za upravljanje operativnim aktivnostima i Zajednički tim za komunikacije.

9. RC je ovlašten da predstavlja UN, te u isto vrijeme, poštujući mandate pojedinih agencija i nadležnosti njihovih Predstavnika, da govori i postupa u oblastima njihovih nadležnosti i ovlaštenja. Uloge i odgovornosti RC i članova UNCT biće obuhvaćene u Opisu poslova.

5.2.5 Sazivači stubova i radne grupe stubova

10. Za svaki od tri Stuba Integriranog programa UN postoji Radna grupa stuba (PWG) koju sačinjava tehničko osoblje iz svake od sudjelujućih organizacija UN sa projektima, pod-programima ili obavezama koje su relevantne za pojedine ishode stuba. Stalni koordinator, u dogovoru sa UNCT odabira jednu sudjelujuću agenciju UN, koja će biti odgovorna za sazivanje svake od radnih grupa stubova. Sazivač stuba je pretpostavljeni član osoblja te agencije, uglavnom Šef agencije. Svaka od tri radne grupe stubova je odgovorna za utvrđivanje godišnjih prioriteta u okviru svakog stuba, kao i za pripremu Godišnjeg plana rada stuba (PAWP) i budžeta za svaku oblast u kojoj se ostvaruju ishodi, odražavanje prioriteta, utvrđivanje raspoloživosti fondova i praznina u finansiranju za određenu godinu. Tri godišnja plana rada stubova koje su pripremile Radne grupe stubova se konsoliduju u cilju pripreme sveobuhvatnog Godišnjeg plana rada Integriranog programa UN (UNAWP) od strane kancelarije Stalnog koordinatora UN. Svaka radna grupa stuba mora uz svoj godišnji plan rada dostaviti detaljne planove na nivou agencije ili kroz planove rada Zajedničkog programa u kojima jasno mora biti naznačeno kako će ishodi na godišnjem nivou biti ostvareni kroz određene aktivnosti, uključujući zastupanje. Zadatak radnih grupa stubova takođe predstavlja nadziranje cjelokupne realizacije određenog Stuba i dostavljanje izvještaja o napretku Zajedničkom Upravnom Odboru JCSC, preko sazivača. Pod vođstvom Stalnog Koordinatora, sazivači koordiniraju između sebe kao i sa radnim grupama nacionalnog sektora u cilju izbjegavanja dupliranja aktivnosti i održavanja bliske povezanosti sa ostalim međunarodnim partnerima. Uslovi rada Radnih grupa stubova predstavljaju prateći dokument uz Integrirani program UN.

5.2.6 Saradnja sa donatorima i mehanizmi koordinacije

11. Koordinacija donatora je još uvijek u povoju u Crnoj Gori. Prvi pokušaji da se izvrši institucionalizacija koordinacije napravljeni su 2008 godine, pod pokroviteljstvom UN, OEBS i Delegacije Evropske Komisije u Crnoj Gori. Nedavno, kabinet Predsjednika Vlade je iskazao spremnost da preuzme vođstvo. Na osnovu toga formiraće se forum preko kojeg će rezidentni donatori u Crnoj Gori imati priliku da se upoznaju sa projektom Integriranog programa UN i da budu podstaknuti da učestvuju u finansiranju, naročito preko Fonda UN na nivou države. S obzirom da neki značajni donatori nisu rezidentni u Crnoj Gori, Stalni koordinator i/ili sazivači stubova planiraće periodične misije donatorske saradnje u Beogradu, Srbiji, kao dio napora u cilju zajedničke mobilizacije resursa. Nerezidentni donatori će biti uključeni u listu distribucije proizvoda i ishoda Zajedničkog tima za komunikacije.

5.2.7 Savjetodavni mehanizmi-nacionalni i civilnog društva

12. Ostali nacionalni akteri će imati priliku da daju savjete o projektu i da učestvuju u realizaciji Integriranog programa UN. Ovi akteri obuhvataju organizacije civilnog društva, medije, akademske insitucije, nevladine organizacije i privatni sektor. Navedene grupe će sazivati Vlada, zajednički Vlada i UN, ili samo UN u cilju dobijanja ulaznih podataka i savjeta

o Integrisanom programu UN. U toku 2010 godine, Crna Gora ima obavezu da podnese izvještaj, prvi put kao nezavisna država, o napredovanju u ostvarivanju Milenijumskih razvojnih ciljeva. Opsežni mehanizmi za konsultacije, koji su uspostavljeni u okviru procesa pripreme izvještaja o Milenijumskim razvojnim ciljevima, dalje će biti nadograđeni i prošireni kao mehanizmi za konsultacije o Integrisanom programu UN.

5.3 UPRAVLJANJE PROGRAMOM

1. Glavno načelo upravljanja Integrisanim programom UN je da sve njegove komponente sprovede pojedinačne UN Agencije i/ili nacionalni izvršni partneri. Upravljanje i koordinacija cjelokupnog programa predstavlja zajedničku odgovornost Stalnog koordinatora i Ministra inostranih poslova, preko Zajedničkog nadzornog komiteta na nivou države. U kontekstu Pariske deklaracije, za Integrirani program UN neće biti uspostavljena posebna 'upravljačka jedinica za projekat' ili druga ekvivalentna jedinica, ni u sastavu UN niti u sastavu Vlade, premda je moguće da se javi potreba za dodatnom višespektnom podrškom. Koordinaciju i ostale preklapajuće funkcije može da obavlja Kancelarija za koordinaciju UN ili mogu biti delegirane UNDP kao Administrativnom izvršiocu ili ih može obavljati bilo koja sudjelujuća organizacija UN, pored drugih nadležnosti dodijeljenih Vladi.

5.3.1 Kancelarija za koordinaciju UN

2. Kancelarija za koordinaciju UN je nadležna za pružanje podrške strateškoj rukovodstvenoj ulozi Stalnog koordinatora (RC) u vezi sa Integrisanim programom UN, UN Fondom na nivou države i cjelokupnom reformom UN u Crnoj Gori. Takođe, pruža podršku svim utvrđenim zadacima Stalnog koordinatora. Kancelarija će obezbijediti samostalno upravljanje programom i podršku koordinaciji, kao i administrativnu podršku programu. U slučaju da su opterećenost poslom i zahtjevi koji se postavljaju vezano za funkciju koordinacije programa veći od mogućnosti Kancelarije Stalnog predstavnika, javlja se potreba za uspostavljanjem službe za upravljanje programom u kojoj bi bio zaposlen viši kvalifikovani stručnjak, na puno radno vrijeme ili na pola radnog vremena. Navedenu osobu može da imenuje i/ili obezbijedi jedna od sudjelujućih organizacija UN ili ta osoba može biti posebno angažovana za izvršavanje navedene funkcije.

5.3.2 Administrativni Izvršilac

3. UNDP, preko Kancelarije multi-donatorskog povjereničkog fonda u Njujorku, funkcioniše kao Administrativni izvršilac Jedinog fonda na nivou države, i odgovoran je za svakodnevno finansijsko upravljanje navedenim fondom, uključujući upravljanje doprinosima od donatora, isplaćivanje, računovodstvo, održavanje sistema podrške, i reviziju. Pored navedenog, Administrativni izvršilac (AA) prikuplja finansijske i narativne izvještaje od sudjelujućih organizacija UN i predaje navedene izvještaje Stalnom koordinatoru radi diseminacije donatorima i Zajedničkom nadzornom komitetu na nivou države (JCSC).

5.3.3 Tim za upravljanje operativnim aktivnostima (OMT)

4. Integrirani program UN predstavlja optimalnu priliku za usklađivanje i pojednostavljivanje upravljačkih praksi, između sudjelujućih organizacija UN, kao i između UN i Vlade – u skladu

sa Pariskom Deklaracijom. Za ovaj zadatak nadležan će biti postojeći tim za upravljanje operativnim aktivnostima (OMT) koji se sastoji od ključnog tehničkog osoblja iz stalnih UN agencija. Inicijative za usklađivanje među UN agencijama odraziće iskustvo i znanja stečena u pilot zemljama gdje je sproveden Program Jedininstvenog UN, kako bi se izbjeglo dupliranje napora. Utvrđeno je da je Tim za upravljanje operativnim aktivnostima potrebno ojačati dodatnim resursima kako bi mogao da sprovodi svoju proširenu funkciju u okviru reforme Jedininstvenog UN.

5.3.4 Sudjelujuće organizacije UN

5. Učešće programa UN, fondova i agencija u Integrisanom programu UN je diferencirano njihovim doprinosom i/ili funkcijom koju imaju. Agencije mogu da imaju jednu ili više funkcija u skladu sa uzajamnim sporazumom sa Stalnim koordinatorom: kao samostalan finansijski donator, kao tijelo za realizaciju definisanih projekata ili pod-programa, kao izvršni partner ili strana koja obezbjeđuje tehnički savjet ili druge određene ulazne podatke i usluge, kao povremeni ili *ad hoc* tehnički/politički savjetnik za normativna pitanja, ili kao zastupnik za određena UN pitanja ili konvencije. Neke sudjelujuće organizacije UN imaće samostalnu rukovodeću ulogu u Integrisanom programu UN, u okviru jedne ili više oblasti ishoda ili tematskih oblasti.

6. U toku prelazne faze (2010-2011) Integrisanog programa UN, sudjelujuće organizacije UN će realizovati svoje aktivnosti prvenstveno kroz specifične projekte agencije i pod-programe. Međutim, nakon 2012 godine, doći će do značajne promjene realizacije aktivnosti kroz Zajedničke programe UN. Međutim, bez obzira na pristup, specifične funkcije i obaveze sudjelujućih organizacija UN i izvršnih nacionalnih partnera u okviru Integrisanog programa UN će biti predstavljene u posebnim projektnim i pod-programskim dokumentima koje formulišu sudjelujuće organizacije UN i njihovi nacionalni partneri.

5.4 *PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA I GODIŠNJI INTEGRISANI PLANovi RADA*

1. Integrirani program UN postaje operativan kroz razvoj Godišnjeg plana rada Integrisanog UN (UNAWP) u kojem su opisani rezultati koje je potrebno postići na nivou ishoda. Radne grupe stuba (PWGs) znatno doprinose Godišnjem planu rada UN, omogućavajući da UN i Vlada, na transparentan način, imaju uvid u plan realizacije cjelokupnog programa za određenu godinu, po Stubovima i Ishodima.

2. Godišnji plan rada UN odobrava Zajednički nadzorni komitet na nivou države i potpisuju ga supredsjednici (Stalni koordinator UN i ministar inostranih poslova), te predstavlja formalan sporazum između Vlade i sudjelujućih organizacija UN o korišćenju resursa. Godišnji plan rada UN za Integrirani program UN nije na detaljnom nivou, već je više na nivou ishoda, prikazujući raspored sredstava iz svih izvora, uključujući UN Fond na nivou države. UN organizacije i izvršni partneri koriste, koliko je to moguće, minimum neophodnih dokumenata, prije svega odobreni okvir Integrisanog programa UN, godišnji plan rada UN i godišnje planove rada potpisane od strane pojedinih agencija u cilju realizacije inicijativa. Tokom prelazne faze (2010-2011), pojedine UN agencije i izvršni partneri će nastaviti da potpisuju godišnje planove rada, a primjenjivaće se postojeća pravila i procedure UN

agencija. Svaka sudjelujuća agencija UN i njeni izvršni partneri imaju sveobuhvatnu obavezu da planiraju, upravljaju i nadgledaju aktivnosti, te su u potpunosti odgovorni za njihovu realizaciju.

3. Međutim, od 2012 godine, sudjelujuće organizacije UN će raditi na uobličavanju procesa pripreme godišnjeg plana rada UN (UNAWP)/AWP kroz praktičnu primjenu zajedničkog planiranja rada na nivou ishoda. Sudjelujuće organizacije UN planiraće usklađivanje i pojednostavljivanje upravljačkih praksi koje su povezane sa ovim instrumentima. Kao sastavni dio procesa realizacije, Vlada i sudjelujuće organizacije UN će posvetiti posebnu pažnju procjeni i ojačavanju samostalnih i finansijskih upravljačkih kapaciteta nacionalnih izvršnih partnera.

5.5 ZAJEDNIČKA KOMUNIKACIJA

1. Zajednički tim za komunikacije (JCT), uspostavljen krajem 2007. godine, radi na promovisanju koherentne slike UN i informiše javnost o ključnim prioritetnim pitanjima i aktivnostima UN. Strategija zajedničke komunikacije, koja je pripremljena 2009. godine, predlaže pojednostavljivanje i uobličavanje zajedničke komunikacije, eksterne i interne. Zajednički tim za komunikacije će nastaviti da radi na ojačavanju zastupanja UN i zajedničkih komunikacija UNCT, kao i medijskog profila aktivnosti UN na nacionalnom i lokalnom nivou. Ciljana komunikacija će produbiti razumijevanje Programa jedinstvenog djelovanja među Vladinim službenicima i stimulisati njihovo interesovanje za svojinu i upravljanje u okviru reforme UN. Zjedničke komunikacije neće zamijeniti brendove pojedinačnih agencija. Razumijevanje procesa Programa jedinstvenog djelovanja predstavlja ključni pokretač za upravljanje internom promjenom UN i realizaciju reforme UN. Interna komunikacija je ključna za upravljanje organizacionim promjenama na svim nivoima UN u Crnoj Gori.

6. NADZIRANJE I OCJENJIVANJE

6.1 *PLAN NADZIRANJA I OCJENJIVANJA*

1. Sudjelujuće organizacije UN i Vlada pripremili su Plan nadziranja i ocjenjivanja (M&E) (vidjeti Prilog 4). Plan obezbjeđuje pregled aktivnosti nadziranja i ocjenjivanja koje se odnose na ostvarivanje rezultata na nacionalnom nivou od strane Vlade, kao i onih koje su navedene u ovom dokumentu Integrisanog programa UN. Plan nadziranja i ocjenjivanja se sastoji od okvira nadziranja i ocjenjivanja (Prilog 4, Tabela 1) i kalendara programa Nadziranja i ocjenjivanja po ciklusima (Prilog 4, Tabela 2).

2. Plan nadziranja i ocjenjivanja Integrisanog programa UN će obezbijediti neprekidno nadziranje i ocjenjivanje Integrisanog programa UN i UN godišnjih planova rada. Plan nadziranja i ocjenjivanja će sadržavati indikatore procesa i uticaja koji pomažu u praćenju sinergije i novostvorene vrijednosti zajedničkog rada UN u Integrisanom programu UN, kao što su smanjeni transakcioni troškovi i poboljšan uticaj.

3. Praćenje ishoda Integriranog programa UN će se vršiti primjenom Integriranog okvira rezultata i povezanih indikatora. Predviđen je niz instrumenata za nadziranje i ocjenjivanje uključujući redovna Vladina istraživanja, istraživanje sektorske polazne osnove i ostala istraživanja, dodatna ispitivanja, zajedničke periodične revizije i nadziranje kao i nezavisne procjene i ocjenjivanja. Izvršiće se ojačavanje sistema za upravljanje podacima (kao što je DevInfo), te će njegova upotreba od strane Vlade biti dalje promovisana.

6.2 REVIZIJE INTEGRISANOG PROGRAMA UN

1. Vlada i sudjelujuće organizacije UN usaglasile su opšte procedure za reviziju Integriranog programa UN. Zajednički nadzorni komitet na nivou države (JCSC) će organizovati sastanke revizije, s ciljem da se (i) izvrši revizija realizacije Integriranog programa UN, uključujući napredak ka ostvarivanju ishoda Integriranog programa UN i njihovog doprinosa nacionalnim razvojnim prioritetima i ciljevima; (ii) razgovara o raspodjeli ukupnih sredstava; (iii) izvrši revizija i ocjenjivanje upravljanja, koordinacije i kvaliteta realizacije Integriranog programa UN-a; (iv) utvrde promjene u prioritetima i potrebama za podršku UN, i (v) pripreme preporuke za prilagođavanje na Integrirani program UN i njegovu realizaciju.

6.3 POLUGODIŠNJA REVIZIJA

1. Svrha i fokus vršenja polugodišnje revizije predstavlja za radnu grupu stuba (PWG) i izvršne partnere: (i) procjenu da li su se u široj okolini desile značajne promjene koje mogu znatno uticati na cjelokupne rezultate stuba; (ii) utvrđivanje koji se dijelovi portfolija projekta sprovode kako je planirano a koji se ne sprovode po planu, i takođe utvrđivanje da li se radi na poboljšanju rezultata u područjima koja daju slabe rezultate ili da li postoji nešto što bi široka grupa učesnika mogla učiniti u cilju poboljšanja rezultata; (iii) davanje preporuka o razvoju programa Stuba u budućnosti, uključujući prioritete za finansiranje i/ili za razvoj programa u budućnosti.

6.4 OCJENJIVANJE ISHODA I SREDNJOROČNA REVIZIJA

1. Zajednički nadzorni komitet na nivou države (JCSC) će izabrati najmanje tri ishoda Integriranog programa UN i izvršiti njihovo ocjenjivanje najmanje jednom za vrijeme ciklusa Integriranog programa UN-a (2010-2015). Ocjenjivanje ishoda izvršiće nezavisna strana pod vođstvom Zajedničkog nadzornog komiteta na nivou države i uz otvoreno učešće ključnih učesnika, prema potrebi. Na ovaj način pruža se mogućnost za procjenu značaja i uticaja određenih ishoda Integriranog programa UN za nacionalne prioritete, u cilju ugrađivanja subjekata koji se javljaju i drugih agencija UN u Integrirani program UN, kao i za prilagođavanje postupaka realizacije, prema potrebi.

2. Srednjoročna revizija Integriranog programa UN biće sprovedena u toku 2013 godine, kako bi se mogle uvesti dodatne revizije ukoliko to bude potrebno. Zavšno ocjenjivanje Integriranog programa UN biće sprovedeno 2015 godine. Ono će biti iskorišćeno za planiranje sljedećeg ciklusa Integriranog programa UN, 2016-2021, ukoliko se bude smatralo potrebnim.

7. ZAJEDNIČKA MOBILIZACIJA RESURSA I PARTNERSTVA

7.1 CILJEVI I OBAVEZE SUDJELUJUĆIH ORGANIZACIJA UN

1. Strategija zajedničke mobilizacije resursa i partnerstva (vidjeti Prilog 5) se bavi prazninama u finansiranju koje su utvrđene u Integriranom budžetskom okviru i njegovim izmjenama i dopunama, te predstavlja dio Integriranog programa UN i budžetskog okvira (2010-2015). Cilj strategije predstavlja obezbjeđivanje strateškog upravljanja mobilizacijom resursa za Integrirani program UN.

2. Za sprečavanje aktivnosti čija su svrha same donacije i obezbjeđivanje strateškog fokusa na Integrirani program UN u pružanju podrške nacionalnim prioritetima, veoma je važno da za sistem budu pravovremeno obezbijeđena dovoljna sredstva, kako bi se postiglo ostvarivanje ishoda definisanih u Integriranom programu UN. Zauzvrat, sudjelujuće organizacije UN se obavezuju da će prekinuti sa osnivanjem nezavisnih fondova za svoje potrebe u okviru Integriranog programa UN na nivou zemlje, uz sljedeće izuzetke: (i) vertikalni izvori finansiranja (npr. Nacionalni komiteti UNICEF, Tematski povjerenički fondovi); (ii) Zajednički programi UN; i, (iii) humanitarni hitni programi na koje je potrebno odgovoriti kroz ostale uspostavljene mehanizme UN.

7.2 VOĐSTVO I OBAVEZA VLADE

1. Pod vođstvom Zajedničkog nadzornog komiteta (JCSC), UNCT, sazivači stubova, Zajednički tim za komunikacije i resorna ministarstva će raditi zajedno u cilju mobilizacije udruženih sredstava (Fond UN na nivou države) u cilju pokrivanja praznina u finansiranju u Integriranom budžetskom okviru.

2. Vlada će odobriti da doprinosi koje daju pojedinci, privatni sektor i fondacije u Crnoj Gori budu oslobođeni plaćanja poreza. Vlada preko svojih resornih ministarstava obezbjeđuje da fondovi pomenutih aktera, neophodni za Integrirani program UN, budu raspoloživi pravovremeno i na odgovarajući način, što obuhvata donacije u naturi i novčane donacije za osoblje, prostorije, sredstva i tehničku podršku. Za vrijeme trajanja ciklusa prvog Integriranog programa UN, predviđa se da će se povećanje učešća Vlade u troškovima registrovani kao dio izlazne strategije za neke od sudjelujućih organizacija UN i kao odgovor na pitanja donatora o održivosti inicijativa UN.

7.3 OBAVEZA DONATORA

1. Kao odgovor na pitanja nekih donatora u UN DAO pilot zemljama o opredjeljivanju nenamjenskih fondova Integriranom programu UN, doprinose Fondu UN na nivou države za potrebe Integriranog programa UN u Crnoj Gori moguće je namijeniti za bilo koji od tri Stuba Integriranog programa UN ili za jednakost polova kao višeaspektno tematsko pitanje, ili za bilo koji od budućih Zajedničkih programa UN. Uslovi korišćenja Fonda UN na nivou države obezbjeđuje više detalja o uslovima koji su prihvatljivi za doprinose donatora Fondu.

7.4 MOBILISANJE RESURSA I OJAČAVANJE PARTNERSTAVA

1. U cilju realizacije zajedničke mobilizacije resursa, UNCT se obavezuje da kvalitetno i pravovremeno podnosi izvještaje donatorima, da redovno obavještava stalne i nerezidentne predstavnike donatora o Integriranom programu UN i Fondu UN na nivou države, kao i da izvrši pripremu sredstava za mobilizaciju resursa Integriranog programa UN. Kroz postojeće mehanizme za koordinaciju donacija, moguće je istaći značaj doprinosa Fondu UN na nivou države kao i pripremiti planove za posjete donatora lokacijama projekata i za učešće donatora u događajima u okviru Integriranog programa UN.

2. Iako je privlačenje doprinosa Fondu UN na nivou države cilj sam za sebe, većinu ishoda Integriranog programa UN je moguće postići kroz povećanje sinergije sa ostalim glavnim učesnicima u razvoju, uključujući Svjetsku banku i EBRD. Obe ove agencije će biti pozvane da učestvuju u planiranju Integriranog programa UN nakon prelazne faze (2010-11). U kontekstu Crne Gore, od ogromnog je značaja da se, kroz Integrirani program UN-a, dalje ojačava postojeće partnerstvo između agencija UN i EK. Veze između brojnih ishoda Integriranog programa UN i pristupanja EU su veoma jasne. Stalni koordinator, šefovi agencija i sazivači stubova će aktivno promovisati novostvorenu vrijednost UN kao partnera u postupku pristupanja.

8 PRILOG 1: ISTORIJSKI KONTEKST JEDINSTVENOG DJELOVANJA AGENCIJA UJEDINJENIH NACIJA

8.1 Koherentnost Razvojnog sistema Ujedinjenih nacija

1. "Jedinstveno djelovanje agencija Ujedinjenih nacija" u Crnoj Gori se gradi na postojećoj agendi reforme koju su postavile države članice Ujedinjenih nacija, zatražvši od razvojnog sistema UN da intenzivira napore na povećanju koherentnosti i efikasnosti svojih aktivnosti na terenu. U konkretnom smislu, "Trogodišnjim sveobuhvatnim pregledom politike (TCPR) operativnih aktivnosti za razvoj sistema UN" Generalne skupštine, i Rezolucijom A/RES/59/250 od 17. decembra 2004, od fondova, programa i specijalizovanih agencija je zatraženo da "sprovedu zajedničke dužnosti ". Nadovezujući se na TCPR, Generalni sekretar UN je 2006. godine je dao zadatak Visokom panelu, koji je bio sastavljen od eminentnih svjetskih lidera i stručnjaka, da ispituju načine za jačanje kapaciteta UN da odgovori na razvojne izazove 21. vijeka.

2. Visoki panel (HLP) Generalnog sekretara o koherentnosti na nivou sistema UN u oblastima razvoja, humanitarnih poslova i životne sredine je potvrdio da je UN bio neophodna snaga u okviru multilateralnog sistema ali da je njegov status kao centralnog igrača narušen nedostatkom fokusa na rezultate. HLP je ustanovio da je UN bio fragmentiran na svim nivoima, da je nametnuo visoke troškove transakcija kako nacionalnim partnerima tako i donatorima i da je imao neadekvatno i nepredvidivo finansiranje koje je narušilo multilateralni karakter UN.

3. HLP je ispitivao šta je potrebno da bi se sistem UN učinio efikasnijim i koherentnijim, posebno na nivou država, kako bi se odgovorilo na globalne razvojne, izazove vezane za životnu sredinu i humanitarne izazove. Panel je dao preporuku da nacionalni suverenitet i nacionalno vlasništvo moraju ostati temelj efikasnog razvoja. UN je trebao da se fokusira na oblasti u kojima je imao najveći kapacitet da pruži vođstvo i da se povuče iz onih oblasti u kojima to nije posjedovao, kao i da pruži rezultate u odgovoru na programske potrebe na nivou država. HLP je takođe preporučio veću efikasnost i odgovornost kroz bolju i usklađeniju praksu poslovanja.

4. Nakon objavljivanja Izvještaja HLP u novembru 2006.¹², Vlada Crne Gore je preko Ministra inostranih poslova, 23. januara 2007. godine uputila pismo Generalnom sekretaru UN, u kojem je zatražila da Crna Gora bude nominovana kao jedna od pilot zemalja za "Jedinstveni UN". Ujedinjene nacije su se složile, ali su predložile da se Crna Gora pridruži u drugom krugu nominacija. Generalna skupština UN još uvijek nije objavila drugi krug pilot zemalja, sve dok se ne završi puna procjena iskustava u zemljama prvog kruga¹³. Međutim, grupa od osam zemalja koje su bile nominovane u prvoj rundi (Albanija, Kape Verde, Mozambik, Pakistan, Ruanda, Tanzanija, Urugvaj i Vijetnam) je obuhvatila dvije srednje razvijene zemlje, konkretno Urugvaj i Albaniju. Iskustvo Albanije se pažljivo slijedilo u Crnoj Gori, pružajući značajan izvor dokumentacije i stečenih iskustava koja su direktno primjenjiva u Crnoj Gori.

¹² Ujedinjene nacije: "Jedinstveno djelovanje agencija Ujedinjenih nacija: Izvještaj Visokog panela Generalnog sekretara o koherentnosti na nivou sistema UN-a", 9. novembar 2006, Ujedinjene nacije, Njujork.

¹³ Vidjeti UN GA Rezoluciju 62/206: Trogodišnji sveobuhvatni pregled politike operativnih aktivnosti za razvoj sistema Ujedinjenih nacija.

8.2 Integrirani program UN u Crnoj Gori

1. Cilj Integriranog programa UN u Crnoj Gori je unaprijeđenje razvojnih rezultata i uticaja udruživanjem komparativnih prednosti sistema UN u okviru jedinstvenog strateškog programa. Djelovanje sistema UN će podržati evropske integracije i uskladiti razvojne ciljeve Crne Gore a u isto vrijeme dopuniti pomoć koju pružaju drugi multilateralni i bilateralni razvojni partneri. Krajnji cilj UN u Crnoj Gori je da pruži doprinos stvaranju boljih uslova života svima onima kojima je Crna Gora dom.

2. Kroz Integrirani program UN, u partnerstvu sa Vladom i drugim razvojnim činiocima iz civilnog društva i privatnog sektora, sistem UN će, kao usklađena organizacija sa jedinstvenom svrhom, koherentnošću u upravljanju i efikasnošću u svojim aktivnostima, ispostaviti fokusirane rezultate koji će pružiti vrijedan doprinos u razvojnoj podršci,.

3. Integrirani program UN se rukovodi: (1) Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) i najvišim prioritetom Vlade Crne Gore za pridruživanjem Evropskoj uniji; (2) nacionalnim prioritetima koji su postavljeni u Nacionalnom programu za integraciju Crne Gore u Evropsku Uniju, 2008-2012 (NPI); (3) Strategijom za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti 2007-11 (SSSSI) i Strategijom razvoja sistema socijalne i dječije zaštite (2008-2012); (4) Nacionalnim akcionim planom za rješavanje statusa raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i statusa interno raseljenih lica sa Kosova koji žive u Crnoj Gori; (5) programima drugih međunarodnih partnera kako bi se obezbijedilo zajedničko djelovanje i izbjeglo dupliranje, i; (6) globalnom reformom u odnosu na harmonizaciju i povećanje efektivnosti pomoći u kontekstu Pariske deklaracije.

4. Integrirani program UN nadograđuje oblasti djelovanja različitih rezidentnih i regionalnih programa, fondova i agencija sistema UN, koji su već dogovoreni sa Vladom Crne Gore. Stoga, Integrirani program UN ponovo potvrđuje obaveze i sporazume koje su agencije do danas postigle sa Vladom, uključujući: Program UNDP za Crnu Goru (2007-2011)¹⁴, Sveobuhvatni plan UNHCR za 2010, Program UNICEF na nivou države (2010 – 2011)¹⁵ i Dvogodišnji sporazum o saradnji između Ministarstva zdravlja i Regionalne kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu – 2010 / 2011¹⁶, kao i projekte koji su u toku, a koje sprovode IOM, FAO, kao i veliki broj organizacija koje su bazirane u regionu, uključujući UNEP, UNESCO, UNIDO i UNIFEM, kako je dogovoreno sa Vladom.

5. Normativne i operativne uloge sistema UN, neutralna pozicija, sazivajuća snaga, ekspertiza u politikama i tehnički kapacitet biće pruženi u podršci pridruživanju Crne Gore Evropskoj uniji i nacionalnim razvojnim ciljevima. Procjena napretka Crne Gore u sprovođenju procesa stabilizacije i pridruživanja pomogla je da se definiše veliki broj prioriteta kojima se treba baviti u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA) Evropske komisije. Razvojno težište programa Jedinstvenog UN će nadopuniti i podržati sprovođenje IPA u godinama koje dolaze uz istovremeno dopunjavanje programa drugih međunarodnih partnera.

---

¹⁴ Program UNDP-a za Crnu Goru (2007-2011), 8 novembar 2006.

¹⁵ Program UNICEF-a na nivou države (2010 – 2011), 22 jul 2009 (E/ICEF/2009/P/L.9)

¹⁶ Dvogodišnji sporazum o saradnji između Ministarstva zdravlja i Regionalne kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu – 2010 / 2011, 16. septembar 2009.

6. Nakon bliskih konsultacija sa Vladom Crne Gore, kao i sa drugim državnim i međunarodnim akterima, dogovoreno je da će ovaj, prvi Integrirani program UN, imati tri oblasti rezultata ili programske Stubove (Pillars), koji su u širem smislu nazvani Socijalno uključivanje, Demokratsko upravljanje i Održivi ekonomski razvoj i zaštita životne sredine.

7. Osnovni principi ljudskih prava, jednakost polova i unapređenje nacionalnih kapaciteta će biti promovisani i inkorporisani tokom ukupnog sprovođenja Programa u sve tri oblasti rezultata. Integrirani program UN daje prioritet primjeni strategija za socijalno uključivanje tokom sprovođenja programa. Uloga UN u zastupanju nacionalne primjene međunarodnih normi, standarda i akcija u vezi ljudskih prava i globalnih pitanja podrazumijevaju preusmjeravanje ka intenziviranim naporima u uslugama vezanim za političke savjete.

8. Integrirani program UN za Crnu Goru obuhvata rezidentne i regionalne programe UN, fondove i agencije koje strateški doprinose razvojnim prioritetima Crne Gore, kao što je navedeno u tri Iskaza vizija za Stubove. Sljedeće rezidentne agencije UN predstavljaju sudjelujuće organizacije UN: Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR), Fond Ujedinjenih nacija za djecu (UNICEF) i Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), kao i međuvladina agencija, Međunarodna organizacija za migracije (IOM). Pored njih, sljedeće agencije koje su bazirane u regionu takođe čine Sudjelujuće organizacije UN: Organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO), Program Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNEP), Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO), Organizacija Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj (UNIDO) i Razvojni fond Ujedinjenih nacija za žene (UNIFEM).

9. Svjetska banka je takođe član UNCT u Crnoj Gori. Iako Svjetska banka neće predstavljati integralni dio Integriranog programa UN, tekuća saradnja biće unaprijeđena u oblasti razvoja kapaciteta, obrazovanja, ekonomskog upravljanja i zaštite životne sredine.

8.3 Prošireni instrument finansiranja DAO

1. GA Rezolucija A/RES/62/277, koja je usvojena 15. septembra 2008. godine i TCPR iz 2007, su ponovo pozvali na veću koherentnost, efikasnost, efektivnost i jači razvojni sistem UN na nivou država. Nakon toga, vlade Španije, Ujedinjenog Kraljevstva i Norveške, predložile su da se Fond za postizanje Milenijumskih razvojnih ciljeva (MDG-F) Vlade Španije proširi u multidonatorski instrument za podršku UN za njihovo Jedinствeno djelovanje¹⁷. "Prošireni instrument finansiranja Jedinственог djelovanja agencija UN" (koji se još naziva i Prošireni instrument finansiranja DAO) je proširio partnerstvo Vlade Španije i UNDP na druge organizacije Ujedinjenih nacija i donatore. On je projektovan po principima Accra-e kako bi se iskoristio postojeći mehanizam finansiranja koji je već uspostavljen u okviru MDG-F, koji u jednoj od svojih komponenti, pruža podršku pilot programima DAO.

2. Svrha i ciljevi ovog Proširenog instrumenta finansiranja DAO obuhvata povećanje doprinosa UN smanjenju siromaštva i postizanju MDG obezbjeđivanjem efikasnijeg korišćenja resursa UN na nivou država. Ovo finansiranje će biti jedan od nekoliko izvora finansiranja u podršci 'integriranim programima UN' kroz 'Fond na nivou države' i ima za cilj da pomogne isključivo u dijelu praznina u finansiranju. Ono će pomoći u odgovoru na potrebu za dodatnim, nenamjenskim i predvidljivijim finansiranjem kako bi se pružila podrška

¹⁷ Concept Note for Discussion, "Supporting the Delivering as One Approach through supplementary financing for One UN Funds" – Proposal for an Expanded 'One UN' Funding Window, August 2008.

zemljama koje su odobrile programe “Jedinstvenog UN” na nivou države. Takođe, omogućiće donatorima da pruže podršku programima “Jedinstvenog UN” i smanjiti troškove transakcija.

3. Resursi iz Proširenog instrumenta finansiranja DAO će predstavljati dodatna sredstva osnovnim resursima agencija. Programi “Jedinstvenog UN” koji stiču uslove za dobijanje sredstava iz novog instrumenta finansiranja treba da su jasno povezani sa razvojnim prioritetima zemlje, kao što je navedeno u Strategijama za smanjenje siromaštva (PRSPs) ili sličnim nacionalnim strateškim razvojnim planovima. Potencijalni uticaj sprovođenja programa “Jedinstvenog UN” treba da bude evidentan kroz jasne i mjerljive rezultate koji su sadržani u nacionalnim razvojnim strategijama.

4. Tim regionalnih direktora (RDT) za Evropu i region Zajednice nezavisnih država (CIS) nominovali su tri zemlje, Crnu Goru, Kirgistan i Albaniju, za Prošireni instrument finansiranja DAO. Ovo je u svom pismu od 26. juna 2009. godine saopštila g-đa Kori Udovicki, pomoćnica Generalnog sekretara i Administratora UNDP i direktorka Regionalne kancelarije za Evropu i CIS, g-dinu Aleksandru Avanesovom, UN RC u Crnoj Gori. Pismo je nakon toga, zajedno sa odgovarajućim uputstvima i operativnim dokumentima, dato na uvid članovima UNCT a upriličeno je i zajedničko okupljanje UNCT 1. jula, koje je bilo posvećeno pristupu Jedinstvenog djelovanja agencija Ujedinjenih nacija. Okupljeni UNCT se složio da proces pripreme neophodnog Integriranog programskog i budžetskog okvira treba da bude “lagan”, jednostavani brz. Pored toga, dogovorena je serija koraka i raspored u vezi uspostavljanja Zajedničkog nadzornog komiteta kao i pripreme koncepta i nacrtu samog Integriranog programa, rezultata i budžetskog okvira.

9 PRILOG 2: NACIONALNI RAZVOJNI KONTEKST

9.1 Pregled tekuće razvojne situacije

1. Obnova nezavisnosti Crne Gore 2006.godine i kasnije paralelno vođenje procesa izgradnje države i planiranog pristupanja Evropskoj uniji (EU), i dalje dominira razvojnom agendom zemlje. U decembru 2008, Vlada je predala zahtjev Crne Gore za članstvo u EU, potvrđujući time svoju opredijeljenost pristupanju EU. Evropska komisija je jula 2009. godine uputila Upitnik, na koji su odgovori Crne Gore izrađeni i predati u decembru 2009. godine. Mišljenje Komisije i dobijanje statusa kandidata očekuju se do kraja 2010. godine. Posljednji Izvještaj EK o napretku (oktobar 2009), ukazuje na značajan napredak u reformama i razvoju Crne Gore, i ukazuje na određene izazove, kao i u drugim zemljama Regiona, u cilju postizanja evropskih standarda i ispunjavanja kopenhaskih kriterijuma.

Ustav garantuje primat međunarodnog prava. Poštovanje i zaštita manjina i promovisanje jednakosti polova zahtijeva dodatnu pažnju, kako bi socio-ekonomski razvoj doprinio eliminisanju razlika, a ne njihovom povećanju. Napredak u jačanju učešća građana u procesu odlučivanja ogleda se u razgraničenju, dobroj komunikaciji i uspostavljanju povjerenja između centralnih i lokalnih organa vlasti. Decentralizacija, kao i puna demokratizacija i razvijanje sistema odgovornosti biće i dalje prioriteta programa I procesa reformi.

2. Kao zemlja sa razvijenošću višeg srednjeg nivoa koja je multietnična, geopolitički stabilna i na putu da ispuni većinu Milenijumskih razvojnih ciljeva, Crna Gora ima jaku poziciju da stvori optimalne uslove za razvoj i bezbjednost po mjeri čovjeka. Posljednje tri godine su pokazale impresivan ekonomski rast (u prosjeku, 9% za 2006, 2007 i 2008), koji je bio izazvan direktnim stranim investicijama (obračunat na otprilike 25% BDP-a), ekspanziju sektora usluga u turizmu, građevinarstvu, maloprodaji, bankarstvu i telekomunikacijama, kao i u strukturnim reformskim procesima u oblastima javnih finansija, cijena i liberalizacije trgovine. Očekivani rezultat takvih ekonomskih kretanja je bio taj da je u 2008. godini ukupna stopa siromaštva značajno smanjena, dok su se dubina i oštrina neznatno smanjile. Prema posljednjim podacima MONSTAT-a, udio lica u siromaštvu smanjen je sa 8,0% koliko je iznosio u 2007. godini na 4,9% u 2008. godini. Apsolutna linija siromaštva za Crnu Goru u 2008. godini iznosila je 163,57€ po ekvivalentu odrasle osobe, što je za skoro 13€ više nego 2007. godine. Međutim, još uvijek postoji značajna razlika u obimu siromaštva između Sjevernog regiona i drugih djelova države. Rizik od siromaštva u Sjevernom regionu više nego dvostruko veći od rizika od siromaštva u Južnom i Centralnom regionu. Stopa siromaštava u Sjevernom regionu iznosila je 2008. godine 8,9%. U tom regionu živi 28,7% stanovništva Crne Gore, dok 52,1% čini udio siromašnih. Stopa siromaštva u Centralnom regionu iznosi 3,5%, a u Južnom 2,7%. Nacionalni izvještaj o razvoju po mjeri čovjeka iz 2009. godine je potvrdio da je siromaštvo je skoncentrisano na sjeveru zemlje, gdje preovlađuju nezaposlenost i niske stope dohodaka. Prema ovim podacima, koji nisu uporedivi sa podacima koje izračunava MONSTAT zbog razlike u metodologiji, 10,8% stanovništva koje živi ispod linije siromaštva (€162 mjesečno) u 2008. Pored toga, Crna Gora ima izraženu nejednakost mjerena decil količnikom, koja se povećala sa 6.0 u 2004. na 9.8 u 2008. Međutim, prema podacima MONSTAT-a Gini koeficijent pokazuje pad nejednakosti u Crnoj Gori u 2008. godini. Koeficijent je smanjen sa 26,4% na 25,3%.

9.2 Razvojni prioriteta Vlade

1. U periodu između 2003. i 2008, Vlada Crne Gore je izradila i usvojila sljedeće programe, planove i strategije, od kojih svi predstavljaju instrumente u naporima za postizanje MDGs: Strategija razvoja i smanjenja siromaštva (DPRS); Nacionalna strategija održivog razvoja; Nacionalni plan akcije za djecu; Strategija razvoja sistema socijalne i dječije zaštite (2008-2012); Strategija inkluzije osoba sa invaliditetom; Nacionalna strategija za uključivanje Roma; Nacionalni akcioni plan za Dekadu uključivanja Roma (2005-2015); Nacionalni plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti; Nacionalni plan akcije za mlade; Program borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala; Agenda ekonomskih reformi 2002-2007; Strategija za integrisano upravljanje migracijama 2008-2013 i Strategija integrisanog upravljanja granicama 2006-2012; Prostorni plan Crne Gore; Strategija razvoja energetike Crne Gore i Nacionalna strategija za rješavanje problema raseljenih i interno raseljenih lica. IPotrebe vezane za implementaciju ovih dokumenata uticali su i na politička opredijeljenja u raspodjeli državnog budžeta i razvoju institucionalnih kapaciteta za izvršavanje utvrđenih prioriteta.

2. Prvenstveni strateški cilj Vlade su evroatlantske integracije, a posebno puna integracija sa Evropskom unijom. Ukupna politika Vlade je prikazana u Nacionalnom programu za integraciju Crne Gore u EU, 2008-2012 (NPI) i programu EU o Stabilizaciji i pridruživanju (SAA). U ovim okvirima, Vlada je utvrdila tri ključna prioriteta¹⁸: (i) ubrzaniji održivi privredni rast kroz povećanje ekonomskih sloboda i jačanje uticaja privatnog sektora; (ii) izgradnju institucija i vladavinu prava; i (iii) rast životnog standarda građana, sa efikasnim sistemom obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite.

3. Nova PRSP, Strategija za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti 2007-11 (SSSSI) pruža podršku ovim prioritetima sa nizom sektorskih planova i strategija vezanih za obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu i zapošljavanje, oblasti koje su prepoznate kao prioritetne u smislu njihovog uticaja na suzbijanje siromaštva i društveno uključivanje. Povezivanje ovih strategija sa ojačanim okvirom srednjoročne potrošnje i godišnjim budžetskim procesom ostaje izazov i u daljem periodu..

---

¹⁸ *Ekonomska politika Crne Gore za 2007*: Vlada Crne Gore, decembar 2006.

10 PRILOG 3:TROŠKOVI SISTEMA UN-a (2008) I BUDŽETI (2008-2015)19 U CRNOJ GORI

STUBOVI	Planirani budžet/troškovi u toku 2008 godine					Planirani budžet za 2009 godinu			
	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet	UKUPNI budžetski troškovi	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet
SOCIJALNO UKLJUČIVANJE	2.682.139	2.230.438	3.495.000	8.407.577	3.670.738	1.748.502	1.631.422	3.270.000	6.649.924
DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE	1.402.579	2.331.134	1.150.000	4.883.713	3.180.454	1.641.079	2.446.668	775.000	4.862.847
ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ i ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE ²⁰	785.211	2.335.462	0	3.120.673	2.365.527	970.932	2.434.406	0	3.405.338
ADMINISTRACIJA I KOORDINACIJA ²¹	2.291.385	377.529	79.000	2.747.914	2.609.538	3.049.324	316.751	70.000	3.436.075
UKUPNI BUDŽET	7.161.314	7.274.563	4.724.000	19.159.877	11.826.257	7.409.837	6.829.247	4.115.000	18.354.184

STUBOVI	Planirani budžet za 2010 godinu				Planirani budžet za 2011 godinu			
	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet
SOCIJALNO UKLJUČIVANJE	1,986,708	3,589,328	5,897,667	11,473,703	1,265,648	2,277,631	4,458,170	8,323,349
DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE	1,858,669	6,853,419	8,208,500	16,920,588	834,018	883,757	5,468,125	7,185,900
ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ i ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	1,526,758	2,906,571	7,005,000	11,438,329	677,500	1,206,272	2,900,000	4,783,772
ADMINISTRACIJA I KOORDINACIJA	3,200,413	446,260	263,800	3,910,473	1.495.037	50.000	256.000	1.801.037

¹⁹ Ne uključuje nerezidentne organizacije UN, ali uključuje FAO²⁰ Ne uključuje podatke o budžetu iz Regionalnog programa za životnu sredinu UNDP.²¹ Troškovi menadžmenta se odnose na menadžment operacija i osoblja. Ne uključuju troškove projektnih aktivnosti tematskih grupa (Jednakost polova, Ljudska prava, HIV, itd).

Budžeti za 3 Stuba (Socijalno uključivanje, Demokratsko upravljanje i Održivi ekonomski razvoj i zaštita životne sredine) uključuju troškove za osoblje zaduženo za upravljanje projektom.

Podaci u tabeli ne uključuju podatke o budžetu nerezidentnih agencija UN, uz izuzetak FAO, za koju su podaci navedeni

UKUPNI BUDŽET	8,572,548	13,795,578	21,374,967	43,743,093	4,272,203	4,417,660	13,082,295	22,094,058
----------------------	------------------	-------------------	-------------------	-------------------	------------------	------------------	-------------------	-------------------

STUBOVI	Planirani budžet za 2012 godinu				Planirani budžet za 2013 godinu			
	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet
SOCIJALNO UKLJUČIVANJE								
DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE								
ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ i ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE								
ADMINISTRACIJA I KOORDINACIJA								
UKUPNI BUDŽET								

STUBOVI	Planirani budžet za 2014 godinu				Planirani budžet za 2015 godinu			
	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet	Osnovni/ Procijenjeni	Sporedni/ Namjenski/ dodatni budžet	Praznina u finansiranju	UKUPNI planirani budžet
SOCIJALNO UKLJUČIVANJE								
DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE								
ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ i ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE								
ADMINISTRACIJA I KOORDINACIJA								
UKUPNI BUDŽET								

11 PRILOG 4: PLAN NADZIRANJA I OCJENJIVANJA

11.1 Tabela 1: Okvir nadziranja i ocjenjivanja

SOCIJALNO UKLJUČIVANJE				
STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 1 – Crnogorsko društvo u kome postepeno nestaje socijalno isključivanje i koje uživa kvalitet života koji svim pojedincima i zajednicama omogućava postizanje njihovog punog potencijala.				
OČEKIVANI REZULTATI	KLJUČNI INDIKATORI	POLAZNA OSNOVA	CILJEVI	IZVOR VERIFIKACIJE
ISHOD 1.1 Pravni okvir Crne Gore je usklađen sa standardima EU/UN, a politika koja se tiče socijalnog uključivanja se sprovodi i nadgleda	% relevantni propisi i politike su usklađene i sprovode se u skladu sa standardima UN i EU (koristeći ustanovljene mehanizme praćenja uključujući i civilno društvo).	Procjene su pokazale nepotpunu usklađenost sa konvencijama UN		-Odgovarajuće konvencije Ujedinjenih nacija - MDG Izvještaj - EU Izvještaj o napretku - Službeni list - Revidirani i novi zakoni i akcioni planovi, uključujući dječju i socijalnu zaštitu; nasilje u porodici; - Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda; - Nacionalni akcioni plan za rješavanje statusa raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i statusa interno raseljenih lica sa Kosova koji žive u Crnoj Gori -Završna zapažanja komiteta UN -Istraživanja i analize UN/EU/Savjeta Evrope
	- Politička i finansijska podrška funkcionišu (budžetski okvir), uključujući srednjoročni okvir potrošnje (MTEF), Budžetiranje zasnovano na programu i Fond za socijalne inovacije (SIF)	Fond za socijalne inovacije je u fazi izrade a MTEF i Budžetiranje zasnovano na programu se postepeno uvode		- Budžeti socijalnog sektora - Izvještaji o budžetskim troškovima - Izvještaji ministarstava
	Nacionalne i lokalne vlasti koriste sisteme za prikupljanje i analizu različitih podataka za razvoj i praćenje politika	Baza podataka DevInfo ne funkcioniše; nedostatak sistema za prikupljanje podataka u socijalnim sektorima		- Baza podataka DevInfo funkcioniše - Baze podataka zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite - Izvještaji o ocjenjivanju
	-Kapacitet relevantnih institucija je razvijen, opremljen i potpuno angažovan u nadgledanju i sprovođenju politika	Zamjenici Zaštitnika prava djeteta i Zaštitnika prava manjina imenovani u 2009; Savjet za prava djeteta rekonstituisan u novembru 2009; DevInfo ne funkcioniše		- Izvještaji o ocjenjivanju - Izvještaji o procjeni kapaciteta - Godišnji izvještaji ministarstava - Funkcionalni pregledi ministarstava - Izvještaji iz Kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda - Izvještaj EU o napretku
ISHOD 1.2 Društvene norme su učvršćene u cilju olakšavanja starosno i rodno senzitivnog pristupa i prakse uključivanja u odnosu na ugrožene i isključene populacije	-Niz standarda i mjera protiv diskriminacije i isključivanja (uključujući mehanizme upućivanja) je uvršćeno u organizacione politike i praksu u javnom sektoru	Nema dostupnih podataka		- Izvještaji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, - Izvještaji o ljudskim pravima - Izvještaji u sjenci OCD-a - Koriste se mehanizmi upućivanja u socijalnom sektoru - Usvojen je Zakon protiv diskriminacije - Profesionalni kodeksi ponašanja
	% populacija u riziku ima pristup standardizovanim uslugama prevencije i zaštite	Nema dostupnih podataka		- NHDR izvještaj - MDG izvještaj
	% djeci i ženama je pružena pravna i socijalna zaštita kako bi se spriječilo i odgovorilo na nasilje	Identifikovano 900 djece žrtava nasilja kojima je pružena podrška od strane Operativnih multidisciplinarnih timova		- OMT izvještaji - Istraživanja i analize - Izvještaji Kancelarije za jednakost polova - Izvještaji NVO-a

ISHOD 1.3 Crna Gora smanjuje razlike i nedostatke u pristupu kvalitetnim zdravstvenim, obrazovnim i socijalnim uslugama u skladu sa standardima EU/UN.	- Ustanovljene su brojne nove / inovativne usluge koje se sprovode na lokalnom nivou kroz SIF	Nema dostupnih podataka		- NDHR izvještaj - Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja - Analiza situacije djece - Izvještaji WHO - Godišnji statistički izvještaji - Popis - Podaci o siromaštvu
	% smanjenje stope nezaposlenosti među teško zapošljivom populacijom (lica sa invaliditetom, samohrani roditelji, lica koja su duže vrijeme bez zaposlenja)	Nema dostupnih podataka		
	- % socijalno isključena djeca imaju pristup predškolskom i formalnom obrazovanju	2% romske i 5% djece sa invaliditetom u predškolskom obrazovanju		
	- % socijalno isključena lica imaju pristup zdravstvenim uslugama	NHDR		
	- Baza podataka primaoca socijalne zaštite je revidirana do kraja 2012. godine i obezbjeđuje poboljšane i ciljane socijalne usluge	Nema dostupnih podataka		
	- Socijalni sistemi su održivi s obzirom da su finansijski i organizaciono podržani od strane lokalnih vlasti	Nema dostupnih podataka		
				- Izvještaji o implementaciji akcionih planova

DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 2 – Stimulisanje demokratskog društva koje u potpunosti poštuje, štiti i sprovodi ljudska prava, kroz vladavinu prava, transparentnost upravljanja i odgovornost.

OČEKIVANI REZULTATI	KLJUČNI INDIKATORI	POLAZNA OSNOVA	CILJEVI	IZVORI VERIFIKACIJE
ISHOD 2.1 Nacionalni zakonodavni okvir je usklađen sa standardima UN-a, EU i Savjeta Evrope a izrađena su i odgovarajuća podzakonska akta koja uređuju sprovođenje	Krivična legislativa izrađena u skladu sa standardima UN, EU i Savjeta Evrope	Neadekvatan pravni okvir u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala		- Izrada i usvajanje odgovarajućih zakona
	Izrada neophodnih podzakonskih akata i instrumenata institucionalnih postupaka u skladu sa međunarodnim standardima	Odgovarajuća podzakonska akta ne postoje ili su neadekvatna		- Izrada i usvajanje odgovarajućih podzakonskih akata
	Niz pravnih tekstova koji se tiču djece (zakoni i podzakonska akta) je revidirano ili usvojeno u skladu sa odgovarajućim međunarodnim standardima	Procjena usklađenja zakona sa Konvencijom o pravima djeteta (neobjavljeno, 2009)		- Izvještaji o ocjenjivanju
	Dalje usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Zakonom o azilu i Zakonom o strancima, kao što je predviđeno Nacionalnim akcionim planom za rješavanje statusa raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i statusa interno raseljenih lica sa Kosova koji žive u Crnoj Gori			- Izvještaji o ocjenjivanju
	Usvojeni su Zakon o maloljetničkom pravosuđu i podzakonska akta	Nacrt zakona je izrađen i na javnoj je raspravi (2009)		- Službeni list
	Zakon o Zaštitnicima ljudskih prava i sloboda izmijenjen kako bi se uključile specifične odrednice za uloge u	Zakon o Zaštitnicima ljudskih prava i sloboda ne sadrži specifične odrednice za uloge Zamjenika		

	praćenju dječijih prava			
ISHOD 2.2 Državne i nezavisne institucije sa povećanim kapacitetom za obezbjeđivanje realizacije i praćenja ljudskih prava, podrška izjednačavanju žena, obezbjeđivanje jednakih mogućnosti za sve građane, uključujući pristup efikasnom pružanju usluga kroz transparentan sistem javne uprave na nacionalnom i lokalnom nivou	Unaprijeđeni administrativni kapaciteti za sprovođenje pravnog poretka /Acquis u oblasti upravljanja, posebno u Ministarstvu finansija, Ministarstvu inostranih poslova, Ministarstvu za evropske integracije, Ministarstvu unutrašnjih poslova i javne uprave i Ministarstvu pravde; Veliki broj novih mjera i standarda integrirano u politike i praksu odgovarajućih ministarstava	Niski kapaciteti institucija za efikasno ispunjavanje zahtjeva EU za dalje korake u procesu evropskih integracija.		- Procjene kapaciteta
	Povećani kapaciteti opština u oblasti preovlađujućih multisektoralnih pitanja i njihovo prenošenje u lokalne politike i planiranja, organizacioni i liderski razvoj i odgovornost	Niski kapaciteti opština za efikasno planiranje.		- Izveštaji građana (CRC)
	Sprovođenje UNHCR Akcionog plana od 10 tačaka za zaštitu izbjeglica u kombinovanim migracijama			- Izveštaji Vlade, Izveštaji o ocjenjivanju
	Ustanovljen je efikasan i održiv sistem pružanja pravne pomoći u Crnoj Gori	Nema adekvatnog pravnog okvira, Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći ne postoji.		- Izveštaji Vlade, Izveštaji o ocjenjivanju
	Unaprijeđeni kapaciteti pravosuđa i Uprave za antikorupcijsku inicijativu (UAI) za borbu, prevenciju i stvaranje svijesti o pitanju korupcije u Crnoj Gori	Niski kapaciteti odgovarajućih institucija, mali broj antikorupcijskih slučajeva visokog profila		- Procjene kapaciteta, Izveštaji o ocjenjivanju
	Unaprijeđeni kapaciteti pravosudnih institucija (Ministarstvo pravde, sudovi, tužilaštvo, Centar za obuku sudija, između ostalih) za ispunjavanje zahtjeva za pristupanje EU	Niski kapaciteti odgovarajućih institucija za ispunjavanje zahtjeva EU u procesu EU integracija		- Procjene kapaciteta, Izveštaji o ocjenjivanju
	Ekološki bezbjedno, efikasno i efektivno odlaganje MLN –a (konvencionalno naoružanje) u skladu sa svim relevantnim međunarodnim propisima i uredbama EU, gdje god je to moguće	Nesposobnost Crne Gore da se oslobodi viškova i zastarelog naoružanja		- Procjene kapaciteta, Izveštaji o ocjenjivanju
	Poboljšanje fizičke infrastrukture i razvoj kapaciteta za upravljanje skladištenjem MLN naoružanja (konvencionalno naoružanje)	Neadekvatni objekti za skladištenje naoružanja i ograničeni ljudski i tehnički resursi za upravljanje zalihama		- Procjene kapaciteta, Izveštaji o ocjenjivanju
	Sprovesti Strategiju kontrole MLN da bi se smanjilo oružano nasilje i doprinijelo poboljšanju uslova za ljudsku bezbjednost	Veliki broj ilegalnog oružja, neefikasan sistem za registraciju, veliki broj incidenata koji uključuju oružje, propisi nisu u skladu sa instrumentima EU i UN-a		- Procjene kapaciteta, Izveštaji o ocjenjivanju
Unaprijeđeni kapacitet sistema maloljetničkog pravosuđa kako bi se			- Procjene kapaciteta, Izveštaji o ocjenjivanju	

	obezbjedila zaštita prava djece koja su u sukobu sa zakonom.			
	Zamjenik Zaštitnika prava djeteta i Nacionalni savjet za prava djeteta su potpuno operativni a mehanizmi nadgledanja funkcionišu	Zamjenik Zaštitnika prava djeteta imenovan u julu 2009; Savjet za prava djeteta obnovio rad u novembru 2009.		- Izvještaji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda
	Upoznavanje pružaoca usluga sa usvojenim strategijama i akcionim planovima i organizovanje odgovarajuće obuke vezane za njihovo sprovođenje			- Istraživanja i javna dešavanja na temu korupcije u Crnoj Gori, u koordinaciji UAI
ISHOD 2.3 Osnaživanje civilnog društva i institucionalni mehanizmi podrške za podizanje svijesti o ljudskim pravima i koristima/obavezama koje nosi učešće u procesu donošenja odluka, zastupanje, zahtijevanje kvalitetnih usluga i odgovornost.	Povećana uloga NVO u zaštiti ljudskih prava			- Povećati broj „izvještaja u sjenci” podnešenih od strane NVO zajednice
	Veliki broj djece i porodica učestvuje u programima sa ciljem podizanja svijesti o ljudskim pravima			- Izvještaji o ocjenjivanju
	Poboljšani mehanizmi praćenja koji unapređuju odgovornost, transparentnost i javni pristup informacijama			- Programski izvještaji, Izvještaji građana (CRC), Izvještaji o ocjenjivanju
	Povećano pružanje pravne pomoći od strane NVO	Mali broj NVO koji se bave pružanjem pravne pomoći		- Ispitivanje javnog mnijenja
	Povećana mobilnost omladine			- Izvještaji o ocjenjivanju , članci iz štampe
	Pojačani kapaciteti, poboljšani mehanizmi i unaprijeđene politike upravnih i drugih relevantnih institucija za uspješnu zaštitu prava žena kroz implementaciju Nacionalnog akcionog plana za jednakost polova, u sljedećim oblastima: Političko izjednačavanje žena i Ekonomska agenda za žene			- Izvještaji o ocjenjivanju , Izvještaji građana (CRC)

ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 3 – Uravnotežen i ujednačen regionalni ekonomski rast koji se zasniva na održivom planiranju i korišćenju prirodnih resursa što obezbjeđuje visok kvalitet života i dugoročne ekonomske mogućnosti za stanovništvo

OČEKIVANI REZULTATI	KLJUČNI POKAZATELJI	POLAZNA OSNOVA	CILJEVI	SREDSTVA VERIFIKACIJE
OUTCOME 3.1 Mjere za adaptaciju i ublažavanje klimatskih promjena predviđene i realizovane u cilju da se ubrza korišćenje energije iz obnovljivih, čistih izvora energije, smanji emisija gasova, ostvari energetska efikasnost, što će dovesti do niske emisije ugljen-dioksida i rasta otpornog na klimatske promjene, kao i do boljeg upravljanja	Predviđen, integrisan i realizovan određen broj mjera za adaptaciju/ ublažavanje klimatskih promjena u ključnim strateškim razvojnim dokumentima i ekonomskim sektorima	Još uvijek nije dostupna		- Potrebno je razviti okvir za nadziranje i ocjenjivanje na osnovu studije uticaja klimatskih promjena na ekonomski sistem
	Količina energije proizvedene iz „čistih“ izvora (obnovljivi izvori energije)	- kWh i promjena u godišnjoj proizvodnji energije iz „čistih“ i drugih izvora - Godišnje emisije CO2 (MTs) - Intenzitet emisija energije (CO2 / kWh)		- Godišnji indikatori na nivou države o proizvodnji i potrošnji energije, i jačini energije
	Energy intensity of the economy Udio energije u ekonomiji	- Korišćenje energije (kWh) / BDP		

zdravstvenim uticajima na čovjeka.	CO2 intensity of the economy Udio CO2 u ekonomiji	- CO2 / GDP		
ISHOD 3.2 Uspostavljen sistem za očuvanje i održivo upravljanje prirodnim resursima i efikasno sprečavanje, kontrola i smanjenje rizika po životnu sredinu, uključujući povećan nivo svijesti i učešće djece, mladih ljudi i odraslih	Udio zemljišta pokrivenog šumama; Upotreba supstanci koje oštećuju ozonski omotač; Udio zalih ribe u okviru bezbjednih bioloških granica; Udio ukupnih vodenih resursa koji se koriste	- Površina (Ha) ili % šumskog pokrivača u zemlji - Upotreba CFC: (MTs) /potencijal osiromašenja ozona) - Komercijalni ulov ribe (MTs) - Potrošnja vode po glavi stanovnika (m ³)		- Godišnji pokazatelji i podaci na nivou države o zaštićenim područjima, sječi drveta, potrošnja vode
	Udio zaštićenih kopnenih (TPAs) i morskih područja (MPAs)	- Površina (Ha) pokrivača ili % promjena u kopnenim zaštićenim područjima - Površina (Ha) pokrivača ili % promjena u morskim zaštićenim područjima (još uvijek treba da se utvrdi) - Broj postojećih deponija - Broj osnovanih centara za upravljanje čvrstim otpadom / reciklažu - Proizvodnja čvrstog otpada (MTs) sa preradom (još uvijek treba da se utvrdi) - Rezidualna voda (m ³) koja se prerađuje (još uvijek treba da se utvrdi) - Pokazatelji kvaliteta vode - Nivo svijesti o životnoj sredini među stanovništvom (još uvijek treba da se utvrdi)		
	Udio vrsta kojima prijeti izumiranje	- Broj vrsta kojima prijeti izumiranje (treba da se utvrdi)		
ISHOD 3.3 Uspostavljen sistem za ojačavanje izgradnje preduzetničkih kapaciteta i omogućavanje partnerstava u privatnom sektoru za poslove u 'zelenom sektoru', zarađivanje za život u ruralnim područjima i razvoj srednjih, malih i mikro preduzeća (MSME) u cilju unapređenja ekonomskih izbora i postizanja uravnoteženog regionalnog rasta, kao i obrađivanje specifičnih problema i interesovanja koja se odnose na jednakost polova.	Procenat srednjih, malih i mikro preduzeća (MSME) i doprinos poslova u 'zelenom sektoru' u ukupnom BDP	- Broj novih "zelenih" operativnih MSME na godišnjem nivou - Broj zaposlenih u "zelenim" MSME		- Godišnji indikatori na nivou države
	Procenat novih poslova u 'zelenom sektoru' otvorenih na sjeveru i njihov poreski doprinos opštinskim budžetima	- Poreski doprinos po kreiranom radnom mjestu u "zelenom" sektoru		

11.2 Tabela 2: Kalendar programskog ciklusa (faza tranzicije)

Faza u programskom ciklusu Integriranog programa UN-a:	2009. Datum:	2010. Datum:	2011. Datum:	Odgovorna tijela:
Odobranje Pravilnika o radu Nadzornog komiteta, Uslova korišćenja Fonda UN na nivou države i Integriranog programa UN		-april	-	Prvi sastanak JCSC
Odobranje UNAWP i utvrđivanje prioriteta među nefinansiranim specifičnim projektima agencija i Zajedničkim programima	-		feb.	JCSC odobrava UNAWP, a potpisuju ga kopredsjedavajući
Godišnji pregled, uključujući procjenu performansi i uticaja Integriranog programa UN i odobranje novih sudjelujućih organizacija UN od strane JCSC	-	-	feb.	Sudjelujuće agencije UN, Sazivači stubova, PWGs i JCSC
Odobranje raspodjela sredstava iz Fonda UN na nivou države	-	Po potrebi	Po potrebi	JCSC donosi odluke u vezi raspodjele sredstava iz Fonda UN na nivou države
Srednjoročna revizija	-	sept.	sept.	PWGs i partneri za implementaciju
Vežano za Fond UN na nivou države				
Godišnji narativni izvještaji o napretku (do 31. dec) o resursima iz Fonda UN na nivou države koji su podnešeni AA	-	-	mart	Sudjelujuće agencije UN
Konsolidovani godišnji narativni izvještaj o napretku (do 31. dec) podnešen RC-u	-	-	april	AA
Završni narativni izvještaji, nakon završetka aktivnosti iz odobrenog programskog dokumenta			april	Sudjelujuće agencije UN
Godišnji finansijski izvještaji (do 31. dec) o resursima iz Fonda UN-a na nivou države koji su podnešeni AA-u	-	-	april	Sudjelujuće agencije UN
Konsolidovani godišnji finansijski izvještaj (do 31. dec) podnešen RC	-	-	maj	AA (vidjeti ispod)
Sertifikovani završne završne finansijske izjave i završni finansijski izvještaji nakon završetka aktivnosti iz odobrenog programskog dokumenta	-	-	jun	Sudjelujuće agencije UN
Konsolidovane završne sertifikovane finansijske izjave i završni finansijski izvještaji nakon završetka aktivnosti iz odobrenog programskog dokumenta	-	-	jul	AA (vidjeti ispod)
Vežano za Administrativnog izvršioca				
Donatorima, Upravnom odboru i Sudjelujućim organizacijama UN-a podnešena sertifikovana godišnja finansijska izjava ("Izvori i korišćenje	-	-	maj	AA

fondova” kao što je definisano u uputstvima UNDG)				
Donatorima, Upravnom odboru i Sudjelujućim organizacijama UN-a podnešena sertifikovana završna finansijska izjava (“Izvori i korišćenje fondova” kao što je definisano u uputstvima UNDG)	-	-	jul	AA

12 PRILOG 5: STRATEGIJA ZAJEDNIČKE MOBILIZACIJE RESURSA

12.1 Uvod

Strategija zajedničke mobilizacije resursa je živi dokument koji će se nadograđivati i unapređivati kao rezultat započinjanja Integriranog programa UN i zasnivanja Fonda UN na nivou Crne Gore. Strategija će se preispitivati na godišnjem nivou kako bi se razmotrile performanse, a strategija i odgovarajući akcioni plan uskladili sa situacijom u zemlji i globalnim trendovima.

Budući da je Integrirani program UN u fazi započinjanja i uzimajući u obzir dvogodišnju fazu tranzicije programa, razvijanje i jačanje odnosa sa donatorima i izgradnja snažnih partnerstava će biti ključni ciljevi u 2010. Dokazivanje vrijednosti Integriranog programa UN i Fonda UN na nivou države, uključujući dokumentovanje rezultata, biće od suštinske važnosti.

12.2 Zvanična razvojna pomoć i doprinos sistema UN

Nakon obnove nezavisnosti 2006. godine, Crna Gora je nastavila da bilježi godišnji priliv zvanične razvojne pomoći (ODA) od oko US\$100m, uprkos njenom statusu srednje razvijene zemlje (na osnovu kriterijuma WB). Najnoviji dostupni podaci Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) pokazuju da je Crna Gora primila nekih US\$106.3m ODA u 2008. godini (vidjeti Tabelu 1). Od ovog iznosa, US\$72.9m je došlo od bilateralnih donatora, US\$10.9m od EK i US\$33.4m od multilateralnih agencija, uključujući sistem UN.

Procjenjuje se da su rezidentne i određene organizacije UN bazirane u regionu obezbjedile nekih US\$11.8m u programima, projektima i aktivnostima u 2008, što predstavlja preko 10 procenata ukupne ODA grant pomoći za Crnu Goru.

Table 1: Zvanična razvojna pomoć (u milionima US\$) za Crnu Goru (2006. – 2008)²²

DONATORI	2006.			2007.			2008.		
	Grantovi	Krediti	UKUPNO NETO	Grantovi	Krediti	TOTAL NET	Grantovi	Krediti	UKUPNO NETO
Svi donatori	78.07	17.44	95.50	83.93	24.26	105.76	73.05	40.81	106.3
Bilateralne agencije	58.74	3.43	62.16	47.52	16.52	61.61	56.54	23.95	72.93
Multilateralne agencije	19.33	14.01	33.34	36.41	7.74	44.15	16.51	16.86	33.37
EK	18.13	0	18.13	31.57	0	31.57	10.94	1.44	10.94

²² Podaci od 10. decembra 2009. 15:06 UTC (GMT) iz statistike OECD-a

12.3 Analiza donatora

Najveći bilateralni donatori za Crnu Goru u 2008. su bili: Njemačka (US\$14.9m), Francuska (US\$9.9m), SAD (US\$9.1m), Italija (US\$5.8m) i Turska (US\$5.25m), ali ukupna slika postaje iskošena kada se pogledaju podaci o kreditiranju (vidjeti Tabelu 2). Međutim, kada je riječ o pomoći u vidu grantova, jasno je da države članice EU, zemlje koje imaju istorijske veze sa Crnom Gorom (kao što su Austrija, Mađarska i Turska), kao i Norveška, Japan i SAD, čine čvrstu donatorsku osnovu za Crnu Goru. U zajedničkoj mobilizaciji resursa za Integrirani program UN biće važno pokloniti posebnu pažnju ovim zemljama. Mnogi od ovih potencijalnih donatora Programa UN imaju rezidentne diplomatske misije u Crnoj Gori, a oni koji nemaju, imaju misije na nerezidentnoj osnovi u susjedstvu.

Tabela 2: Najveći bilateralni donatori za Crnu Goru (2007. i 2008)

DONATORI	2007.			DONATORI	2008.		
	Grantovi	Krediti	UKUPNO NETO		Grantovi	Krediti	UKUPNO NETO
SAD	11.69	**	11.69	Italija	5.89	**	5.78
Švedska	5.58	**	5.58	Turska	5.25	**	5.25
Francuska	4.27	2.25	6.52	Luksemburg	4.89	**	4.89
Norveška	4.18	**	4.18	Švedska	4.18	**	4.18
Japan	3.92	**	3.92	Norveška	3.99	**	3.99
Luksemburg	3.45	**	3.45	Austrija	3.58	**	3.58
Austrija	2.97	**	2.97	Japan	3.14	**	1.85
Italija	2.10	**	2.10	Njemačka	9.4	11.66	14.92
Turska	1.19	**	1.19	SAD	9.13	**	9.12
Njemačka	1.10	1.04	-0.23	Francuska	0.64	9.31	9.94
Kanada	1.06	**	1.06	Poljska	0.02	2.98	3.00
Holandija	1.03	**	1.03	Mađarska	1.67	**	1.67

12.4 Obrasci finansiranja i partnerstva sudjelujućih organizacija UN

Tokom kratkog perioda pripreme ovog Integriranog programa UN, nije bilo moguće prikupiti i analizirati podatke o doprinosima primljenim od sudjelujućih organizacija UN. Ovo će biti učinjeno u dijelu akcionog plana koji je opisan u daljem tekstu.

12.5 Akcioni plan – 2010

Cilj	Aktivnosti	Odgovorni akteri i rok
Obezbijediti pregled praznina u finansiranju	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti pregled praznina u finansiranju na osnovu zahtjeva Stubova, po Ishodima i na osnovu ažuriranih, potvrđenih 'sporednih resursa' koji su mobilisani od strane sudjelujućih organizacija UN 	UNCO i PWGs april 2010.
Identifikovanje obrazaca finansiranja UN iz bliže prošlosti	<ul style="list-style-type: none"> • Prikupiti i analizirati podatke o doprinosima koji su primljeni od strane svih sudjelujućih organizacija UN od 2007. 	UNCO i OMT april 2010.
Jačanje partnerstava	<ul style="list-style-type: none"> • Inicirati sastanke za izgradnju partnerstava sa Delegacijom evropske komisije i Svjetskom bankom 	RC, UNCT i Sazivači stubova maj 2010.
Praćenje promjena u donatorskim prioritetima	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti set profila donatora 	UNCO – jul 2010.
Odabiranje prioriternih donatora	<ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti detaljnu analizu podudaranja sudjelujućih organizacija UN i potencijalnih donatora • Pripremiti set dokumenata za mobilizaciju resursa za Integrirani program UN 	UNCO – avgust 2010.
Jačanje bilateralnih odnosa	<ul style="list-style-type: none"> • Obezbijediti prisustvo predstavnika donatora na JCSC • Slati rezultate odgovarajućih istraživanja, biltene UN i saopštenja za štampu odabranim potencijalnim donatorima • Izraditi kratak i jasan dokument sa opštim informacijama, koji bi bio davan na uvid misijama koje dolaze kako bi se objasnili: nacionalni prioriteti Integriranog programa UN, obaveze i praznine u resursima, kao i postignuti rezultati do datog vremena. 	Kopredsjedavajući JCSC JCT i UNCO – tokom čitave godine JCT i PWGs avgust 2010.
Dokumentovanje rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Opisati postignute rezultate i nadolazeće potrebe na osnovu ažuriranog konteksta vezanog za Stubove i situaciju u zemlji 	UNCO i PWGs sept. 2010. i mart 2011. (Godišnji pregled)
Ažuriranje strategije zajedničke mobilizacije resursa	<ul style="list-style-type: none"> • Strateški pregled i planiranje strategije UN za zajedničku mobilizaciju resursa u 2011. 	JCSC – Srednjoročna revizija (sept. 2010), UNCT i Sudjelujuće organizacije UN-a

13 PRILOG 6: PARTNERI IZ VLADE, PO SEKTORIMA I PODSEKTORIMA

PARTNERI IZ VLADE, PO SEKTORIMA I PODSEKTORIMA		
SEKTOR	MINISTARSTVO	Odsjeci i agencije
Energetika Ekonomija Razvoj biznisa	Ministarstvo ekonomije	Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća
Životna sredina, zaštićena područja, nacionalni parkovi Građevinarstvo, prostorno planiranje	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine	
Inostrani poslovi	Ministarstvo inostranih poslova	
Obrana	Ministarstvo odbrane	
Pravda	Ministarstvo pravde	
Zapošljavanje Socijalna zaštita / socijalno staranje	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	
Socijalno osiguranje	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti
Građanski registar	Ministarstvo za informaciono društvo	
Poljoprivreda Šumarstvo Vodoprivreda	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Veterinarska uprava Uprava za vode Agencija za duvan
Pomorstvo Saobraćaj Telekomunikacije	Ministarstvo saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija	Ministarstvo ekonomije Seizmološki zavod Direkcija javnih radova
Finansije	Ministarstvo finansija	Poreska uprava Uprava za nekretnine Uprava carina Agencija za antikorupcijsku inicijativu Uprava za sprečavanje pranja novca
Statistika		Zavod za statistiku Crne Gore MONSTAT
		Direkcija za javne nabavke Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki
Javni red (Policija)		Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave
Zdravstvo	Ministarstvo zdravlja	
Obrazovanje	Ministarstvo prosvjete i nauke	
Turizam	Ministarstvo turizma	Hidrometeorološki zavod Crne Gore
Kultura Sport Mediji	Ministarstvo kulture, sporta i medija	
Evropska unija	Ministarstvo za evropske integracije	
	Generalni sekretarijat Vlade	Kancelarija za održivi razvoj Kancelarija nacionalnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima

MINISTARSTVA, PO PROGRAMSKIM STUBOVIMA INTEGRISANOG UN-A	
SOCIJALNO UKLJUČIVANJE	Ministarstvo zdravlja Ministarstvo rada i socijalnog staranja Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Ministarstvo za informaciono društvo Ministarstvo prosvjete i nauke Ministarstvo kulture, sporta i medija
DEMOKRATSKO UPRAVLJANJE	Ministarstvo inostranih poslova Ministarstvo finansija Ministarstvo pravde Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave Ministarstvo zdravlja Ministarstvo za evropske integracije Ministarstvo odbrane
ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine Ministarstvo ekonomije Ministarstvo finansija Ministarstvo turizma

14 PRILOG 7: SKRAĆENICE

AWP	Godišnji plan rada (sudjelujuće agencije UN)
BCA	Sporazum o osnovnoj saradnji (WHO)
CBO	Organizacije zasnovane u zajednicama
CIS	Zajednica nezavisnih država
CRC	Konvencija o pravima djeteta
DAO	Jedinstveno djelovanje (agencija Ujedinjenih nacija)
DFID	Odjeljenje Ujedinjenog Kraljevstva za međunarodni razvoj
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
FOSI	Fondacija Institut za otvoreno društvo
BDP	Bruto društveni proizvod
HLP	Visoki panel o koherentnosti na nivou sistema UN-a
HDI	Indeks razvoja po mjeri čovjeka
HOA	Šefovi agencija
ILO	Međunarodna organizacija rada
IMF	Međunarodni monetarni fond
IOM	Međunarodna organizacija za migraciju
IPA	Pretpristupni instrument
IJZ	Institut za javno zdravlje
MDG	Milenijumski razvojni ciljevi
MDGF	Fond za postizanje Milenijumskih razvojnih ciljeva (UNDP/Španija)
MTEF	Srednjoročni okvir potrošnje
NHDR	Nacionalni izvještaj o razvoju po mjeri čovjeka
NVO	Nevladina organizacija
ODA	Zvanična razvojna pomoć
OECD	Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj
OEBS	Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju
SSSSI	Strategija za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti
PRSP	Strategija za smanjenje siromaštva
RBEC	Regionalni biro za Evropu i CIS (UNDP)
RDT	Tim regionalnih direktora (UN)
SAA	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
TCPR	Trogodišnji sveobuhvatni pregled politike (UN)
UNAWP	Godišnji plan rada UN (Integrisanog programa UN)
UNCT	Tim Ujedinjenih nacija na nivou države
UNDG	Razvojna grupa Ujedinjenih nacija
UNDP	Program Ujedinjenih nacija za razvoj
UNDAF	Okvir razvojne pomoći Ujedinjenih nacija
UNEP	Program Ujedinjenih nacija za životnu sredinu
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu
UNHCR	Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice
UNICEF	Fond Ujedinjenih nacija za djecu
UNIDO	Organizacija Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj
UNIFEM	Razvojni fond Ujedinjenih nacija za žene
UN RCO	Kancelarija za koordinaciju Sistema UN
UNWTO	Svjetska turistička organizacija Ujedinjenih nacija
WB	Svjetska banka
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija